

การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค

ปริญญาโท
ของ
วรรณวีรย์ จันทร์ฉายรัมย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย
พฤษภาคม 2554

การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย
พฤษภาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย

พฤษภาคม 2554

วรรณวรีย์ จันทรฉายรัตน์. (2554). การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจิมโบรีเพลย์ แอนด์ มิวสิค. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญสง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยอายุ 2 – 3 ปีที่นำเด็กมาทำกิจกรรมที่ จิมโบรีเพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) ทั้ง 10 สาขา จำนวน 200 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปัจจัยและความต้องการในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการแจกแจงแบบที (t – test for Independent Samples)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้กับเด็กปฐมวัยพบว่า

1.1 ผู้ปกครองมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลโดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ผู้ปกครองมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านสถานที่ ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง โรงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย มากเป็นอันดับแรก ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง อากาศภายในถ่ายเทสะดวก

1.2.2 ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง ครูและครูผู้ช่วยมีความเอาใจใส่เด็ก และครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส วาจาสุภาพ มากเป็นอันดับแรก ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง มีครูชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาแต่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

1.2.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง เน้นการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย มากเป็นอันดับแรก ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง การจัดให้มีเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน

1.2.4 ด้านบริการ ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง มีการทำความสะอาดอุปกรณ์

ต่างๆที่เด็ก ๆ ใช้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง การติดแจ้งรายการอาหารในแต่ละวันให้ผู้ปกครองทราบ

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองให้แก่เด็กปฐมวัย พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านรายได้ ผลจากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า และระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้เด็กปฐมวัย ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริการ ไม่แตกต่างกัน

CHOOSING THE KINDERGARTEN OF EARLY CHILDHOOD CHILDREN'S PARENTS
UNDER GYMBOREE PLAY AND MUSIC GROUP

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2011

Wanwaree Junchairassamee. (2011). *Choosing the Kindergarten of Early Childhood Children's Parents Under Gymboree Play and Music Group*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Yawvapa Tejagupta,
Asst. Prof. Jiraporn Boonsong.

The objectives of this research were to study parents' needs and the factors affected in choosing the kindergarten for early childhood.

The research sample was 200 parents whose children joined in the activities at 10 branches of Gymboree Play & Music.

The sample was selected by using purposive sampling. The instrument used in this research was a questionnaire entitled Factors and Needs in Choosing Kindergarten for Early Childhood Children created by the researcher with the Index of consistency 1.00 level.

The data was analyzed using ANOVA and t – test for Independent Samples.

The results revealed as follows:

1. Parents' needs in choosing kindergarten for early childhood children

1.1 Parents' needs in choosing kindergarten in all aspects were at a high level.

1.2 Parents' needs in choosing kindergarten in each aspect was as follows :

1.2.1: Venue : The needs of hygiene canteen and healthy food were the most important, the least was the ventilation of the buildings.

1.2.2 : Personnel : The teachers and the teacher assistants' attentiveness, politeness, a pleasant look and a good relationship with children were the most important needs. Non English native speakers who can speak English well was at least need.

1.2.3 : Curriculum : The most important need was learning through the activities appropriated to children development. After school classes was at least need.

1.2.4 Services : Cleaning the materials consistently was the most need and providing lunch menu was at least need.

2. The factors affected parents' behavior in choosing kindergarten for early childhood children .

2.1 Income factor : There was no significantly difference in choosing the kindergarten for venue, personnel and curriculum aspects of the parents with significantly different income but for the services aspect , there was a significantly different at the .05 level.

2.2 Education factor : There was no statistically difference in choosing the kindergarten for venue, personnel, curriculum and services aspects of parents with Bachelor's degree and lower, and Master's degree higher.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค

ของ

วรรณวีรย์ จันทร์ฉายรัมย์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)

(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

ประกาศคุณประการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอิงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการควบคุมปริญญาโท ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา และคำแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลลาชีวะ ประธานสอบปากเปล่าปริญญาโท และรองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญาโท ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และดร.พัฒนา ชัชพงศ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปริญญาโท ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในการศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ปริญญาโท ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถนำความรู้นั้นมาใช้ในหน้าที่การงานและเพื่อสร้างประโยชน์แก่ผู้อื่นอีกด้วย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ปกครองทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ครอบครัว คุณพ่อวีระชัย จันทร์ฉายรัมย์ คุณแม่วรรณ อภิชนบัญชา น้องชายศุภชัย จันทร์ฉายรัมย์ น้องสาวลลิตา จันทร์ฉายรัมย์ และเพื่อนๆ สำหรับกำลังใจและข้อแนะนำที่ดีเสมอมา รวมทั้งผู้บังคับบัญชา นางฉวีจิวดี ตั้งติพงศ์กุล และเพื่อนร่วมงานที่จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) สาขาปิ่นเกล้า ที่ให้ความเข้าใจและเอื้ออำนวยให้การศึกษาของผู้วิจัยตลอดระยะเวลา 5 ปีนี้ผ่านมามีด้วยดีจนประสบความสำเร็จ

วรรณวีรย์ จันทร์ฉายรัมย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา.....	5
นิยามคำศัพท์.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย.....	9
ความหมายของเด็กปฐมวัย.....	9
ความหมายของการศึกษาปฐมวัย.....	9
แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	11
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	13
องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	14
รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	17
ประวัติการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศ.....	19
ประวัติการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย.....	26
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กับการจัดการศึกษาปฐมวัย....	28
แนวการจัดการศึกษา.....	29
รูปแบบระบบการศึกษา.....	29
ระบบการศึกษา.....	30
การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	30
ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์.....	31
การจัดการสถานศึกษาปฐมวัย.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย.....	40
หลักการเลือกโรงเรียนอนุบาล.....	42
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครอง.....	44
ความหมายของผู้ปกครอง.....	44
บทบาทของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย.....	45
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย.....	46
ความต้องการของผู้ปกครอง.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครอง.....	48
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	51
การกำหนดกลุ่มประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	51
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
ตอนที่ 1 จำนวนผู้ปกครองจำแนกตามปัจจัย.....	57
ตอนที่ 2 ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็ก ปฐมวัย.....	58
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ.....	68
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	68
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
สมมติฐานในการวิจัย.....	69
สรุปผลการวิจัย.....	69
อภิปรายผล.....	71
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	73
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	73
บรรณานุกรม.....	75
ภาคผนวก.....	81
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	88

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง.....	50
2 ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำแนกตามรายด้าน.....	51
3 ค่าสถิติพื้นฐานการวิเคราะห์รายได้ของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองให้เด็กปฐมวัย.....	55
4 การวิเคราะห์รายได้ของผู้ปกครองที่มีผลต่อความต้องการในการเลือก โรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย.....	57
5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านการบริการ ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีรายได้แตกต่างกัน.....	58
6 การเปรียบเทียบความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงพระราชทานในโอกาสปีเด็กสากล วันที่ 1 มกราคม 2522 ความว่า “ คงจะไม่เป็นการผิดแต่อย่างใดที่ข้าพเจ้าจะพูดว่า เด็กเป็นผู้ที่จะรับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระรับผิดชอบในการธำรงรักษาความผาสุกสงบของประชากรโลก ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อย สุจริต และมีปัญญาฉลาดแจ่มใส มีเหตุและผล “ ตามพระราชดำรัสดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า “เด็ก” เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและสามารถสร้างความเจริญให้แก่เศรษฐกิจและสังคมของชาติในภายภาคหน้า (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2550ข: 1) การสร้างคนคือการสร้างชาติ ซึ่งการจะสร้างคนให้มีคุณภาพนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย การจัดการการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมที่มีคุณภาพตั้งแต่วัยเด็กจะเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ในวัยที่โตขึ้น โดยผู้ใหญ่ควรให้การดูแลเอาใจใส่เด็กอย่างจริงจัง (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2550ก: 10)

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการพัฒนามนุษย์ให้กลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสังคม ในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่านั้นสามารถทำได้ตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งวัยเด็กมีอัตราการเจริญเติบโตและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูง (จุฬารัตน์ ประจงพงศ์พันธ์. 2546: 1) ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ความคิด และสติปัญญา

จากที่รัฐบาลเห็นความสำคัญของปัญหาเด็กจึงกำหนดไว้ในนโยบาย ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) – ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) กำหนดให้ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาประเทศ” ดังนั้นยุทธศาสตร์ของชาติตามพรบ. การศึกษาจึงมุ่งพัฒนาคุณภาพคนเป็นอันดับแรก เนื่องจาก “คน” เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันยังเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ ถ้าหากสังคมและประเทศชาติต้องการทรัพยากรมนุษย์ ก็ควรพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาค้นจึงควรเริ่มต้นตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งเกิดโดยให้เด็กเติบโตตามวัยอย่างเหมาะสมและพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับพ่อแม่ในการดูแลและพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เป็น

ระบบ รู้จัก เข้าใจและสามารถควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้ถึงความสามารถที่ตนเองมีอยู่และสามารถร่วมมือกับผู้อื่น ผ่านการเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์จริงและมีความสุขจากการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549: 47 – 52)

จากพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545) ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาคน การให้สิทธิและเสรีภาพแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษา โดยเห็นว่า “การศึกษา” หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสรรสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (จุฬารัตน์ ประจงพงศ์พันธ์. 2546: 1; อ้างอิงจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 10) ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงควรมีการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมในปัจจุบันและอนาคตด้วย นอกจากนี้จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของไทย กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 2) ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 5 – 6) โดยบุคลากรทุกฝ่ายจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ เพื่อร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544: 25)

นอกจากนี้ คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 9) ระบุว่าหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ตามความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542ค: 16) ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับนี้จึงควรเป็นการจัดการศึกษาที่จะเสริมสร้างพัฒนาการและประสบการณ์ของเด็กให้มีความพร้อมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษิต่างๆ เช่น สถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนอนุบาล จึงเป็นสถานที่ที่จะเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆ นอกเหนือจากสิ่งที่ได้รับจากที่บ้าน และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพไปพร้อมๆ กันด้วย

ในอดีตที่ผ่านมา เรามักจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในเด็กปฐมวัยเท่าที่ควร แต่ในระยะหลังๆ นักการศึกษาและนักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้าและวิจัยพบว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำให้ได้ดีที่สุดในช่วงนี้ซึ่งเป็นวัยต้นของชีวิต ดังที่ เบนจามิน บลูม (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 1; อ้างอิงจาก Spodek. 1971 : 15) กล่าวว่า 50% ของสติปัญญาของมนุษย์จะเริ่มพัฒนาขึ้นในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต และอีก 30% จะพัฒนาขึ้นในช่วงต่อไป ดังนั้นเราควรหันมาพิจารณาถึงหลักสูตรวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการศึกษา รวมถึงรูปแบบระบบการศึกษาในระบบ นอกและบรบ และตามอัธยาศัย สำหรับเด็กในวัยนี้

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง เพราะบ้านคือสถานที่ศึกษาแห่งแรกของเด็ก ซึ่งมีบิดามารดาและบุคคลในครอบครัวเป็นครูคนแรก เด็กเรียนรู้และได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาแตกต่างกันบนพื้นฐานความเชื่อ ความรู้ความเข้าใจของแต่ละครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549) จนกระทั่งเข้าสู่สถานศึกษาระดับปฐมวัย ครอบครัวจึงมีบทบาทที่สำคัญมากต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อครุมารับช่วงในการจัดการศึกษาอบรมเด็กต่อจากบิดามารดา จึงจำเป็นที่จะต้องรับทราบและเรียนรู้ที่จะรู้จักเด็กจากข้อมูลที่ทางบ้านแจ้งให้ทราบ และให้ความเคารพต่อความคิดเห็นของผู้ปกครอง (ธิดา พิทักษ์สินสุข. 2542: 79) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่างมีความเห็นตรงกันว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการเด็ก (ชนิษฐา เปรมพงษ์. 2550: 1) ครอบครัวเป็นสถาบันที่สร้างบุคลิกภาพพฤติกรรมและสติปัญญาในอนาคตของเด็ก อีริกสัน (Erikson) เน้นความสำคัญของครอบครัวว่า ในระยะปฐมวัยเป็นระยะที่เด็กจะพัฒนาคุณลักษณะบุคลิกภาพที่สำคัญทางบวกหรือทางลบ 3 ประการ คือ ความไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ ความเป็นตนเองหรือความไม่มั่นใจในตนเอง ความคิดริเริ่มหรือความรู้สึกลึกซึ้ง บุคลิกภาพของเด็กจะพัฒนาไปในทางบวกหรือลบนั้น ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับเด็ก ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง เป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการศึกษาประสบผลสำเร็จได้ ผลการวิจัยด้านครอบครัวในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา พบว่าความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่าง ผู้ปกครองและโรงเรียน ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องให้ความเอาใจใส่ต่อการเรียนรู้ของเด็ก สร้างโอกาสการเรียนรู้แก่เด็กให้เหมาะสมกับวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2544: 3)

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก: 14) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี การจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ซึ่งอาจจัดแตกต่างกันไปหลายรูปแบบแล้วแต่จุดประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาสมองของโรงเรียนอนุบาล จึงไม่ได้มีความสำคัญแค่เพียงเป็นที่ที่เด็กไปใช้เวลาในแต่ละวันมากที่สุดรองจาก

บ้าน (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. 2550ก: 4) แต่คือโลกใบใหม่ที่เด็กต้องไปใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังโดยไม่มีผู้ปกครองอยู่ข้างๆ และที่สำคัญการศึกษาในระดับอนุบาลหรือปฐมวัยถือเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การที่เด็กได้เริ่มต้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข จึงเป็นก้าวแรกที่สำคัญในการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาในอนาคต การเลือกโรงเรียนอนุบาลให้ลูกจึงเป็นปัญหาที่พ่อแม่ควรให้ความสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นได้ว่าการที่จะพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพได้นั้น ผู้ปกครองจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตระหนักถึงการให้ความรู้และการให้การศึกษาแก่เด็กเป็นสำคัญ (จุฬารัตน์ ประจงพงศ์พันธ์. 2546: 1) และมีความจำเป็นที่จะต้องเลือกสถานศึกษาและเตรียมความพร้อมให้แก่บุตรหลานของตน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางการศึกษาจากระดับอนุบาลต่อไปยังระดับประถมศึกษาและต่อไปในระดับสูงขึ้น เพื่อให้เด็กในวันนี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถเกื้อหนุนเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยอายุ 2 – 3 ปี มาทำกิจกรรมที่จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิก (Gymboree Play and Music) ซึ่งขณะนี้ผู้วิจัยอยู่ในตำแหน่งครูผู้นำกิจกรรม (Class Leader) ที่จิมโบรีเพลย์ แอนด์ มิวสิก สาขา ปิ่นเกล้า และผู้ปกครองมักจะขอคำแนะนำในการเลือกโรงเรียนอนุบาลอยู่เสมอ ข้อมูลที่ได้มาจะทำให้ทราบถึงเหตุผลของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจเพื่อพัฒนาโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองให้เด็กปฐมวัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล และใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยมาทำกิจกรรมที่ จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิก (Gymboree Play & Music) ทั้ง 10 สาขา จำนวน 4,200 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยอายุ 2 – 3 ปีมาทำกิจกรรมที่ จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) ทั้ง 10 สาขา จำนวน 200 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำแนกตามระดับปัจจัยของผู้ปกครอง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2 – 3 ปี ได้แก่
 - 1.1 รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง
 - 1.2 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
2. ตัวแปรตาม ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

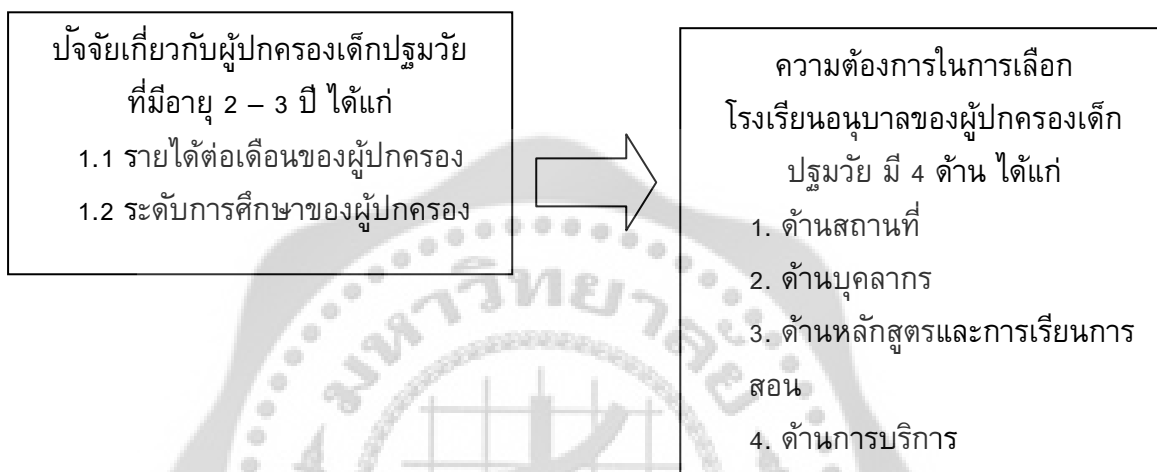
1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุ 2 – 3 ปี ที่ผู้ปกครองพามาทำกิจกรรมที่จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music)
2. โรงเรียนอนุบาล หมายถึง สถานศึกษาที่ให้ความรู้และพัฒนาทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยรับเด็กที่มีอายุ ตั้งแต่ 3 – 6 ปี และได้รับการรับรองจากรกระทรวงศึกษาธิการ
3. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา ผู้ซึ่งดูแล อบรม สั่งสอน อุปการะ และรับผิดชอบในตัวเด็กอายุ 2 – 3 ปี ที่ร่วมกิจกรรมกับจิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) และมีความต้องการให้เด็กในปกครองเข้าศึกษาในโรงเรียนอนุบาล
4. การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครอง หมายถึง ความต้องการในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลให้กับบุตรที่อยู่ในความปกครอง โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่
 - 4.1 ด้านสถานที่
 - 4.2 ด้านบุคลากร
 - 4.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน
 - 4.4 ด้านการบริการ
5. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ได้แก่
 - 5.1 รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่
 - 5.1.1 ต่ำกว่า 40,000 บาท
 - 5.1.2 ตั้งแต่ 40,001 – 60,000 บาท
 - 5.1.3 ตั้งแต่ 60,001 – 80,000 บาท
 - 5.1.4 ตั้งแต่ 80,001 – 100,000 บาท
 - 5.1.5 ตั้งแต่ 100,001 บาท ขึ้นไป

5.2 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

5.2.1 ประญาตรีหรือต่ำกว่า

5.2.2 ประญาโทขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ซึ่งงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึงการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยใน เครื่องมือโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค โดยแบ่งเป็นรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริการ

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีปัจจัยทางด้านรายได้ และการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลที่แตกต่างกันรายด้าน ดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบุคลากรแตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนแตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการแตกต่างกัน

5. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่แตกต่างกัน
6. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบุคลากรแตกต่างกัน
7. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนแตกต่างกัน
8. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการแตกต่างกัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยทำการค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ "การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย" ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย
 - 1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย
 - 1.2 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย
 - 1.3 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.4 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.5 องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.6 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.7 ประวัติการศึกษาปฐมวัย
 - 1.7.1 ประวัติการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศ
 - 1.7.2 ประวัติการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย
 - 1.8 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กับการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 1.8.1 แนวการจัดการศึกษา
 - 1.8.2 รูปแบบระบบการศึกษา
 - 1.8.3 ระบบการศึกษา
 - 1.8.4 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.8.5 ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์
 - 1.9 การจัดการสถานศึกษาปฐมวัย
 - 1.10 การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 1.11 หลักการเลือกโรงเรียนอนุบาล
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครอง
 - 2.1 ความหมายของผู้ปกครอง
 - 2.2 บทบาทของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย
 - 2.4 ความต้องการของผู้ปกครอง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครอง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ดังหัวข้อต่อไปนี้

1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย

มีผู้กล่าวถึงความหมายของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 2) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยหมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ประมาณ 1 1/2 ปี หรือ 2 ปี ถึง 6 ปี ซึ่งมีธรรมชาติและลักษณะเฉพาะในแต่ละช่วงอายุ

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542ก : 12) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ซึ่งพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญากำลังพัฒนาอย่างเต็มที่

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ (2551) กล่าวว่าเด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี เป็นช่วงเวลาที่สำคัญมากสำหรับชีวิตเด็ก เพราะเป็นระยะเวลาที่ร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสมอง กำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

ลลิตา ปัญญโญ (2550 : 2) กล่าวว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กแรกเกิดถึงอายุต่ำกว่า 6 ปี เป็นช่วงอายุที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์เพราะนอกจากร่างกายจะเจริญเติบโต รวดเร็วแล้ว สมองจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี และมีพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

1.2 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

มีผู้กล่าวความหมายของการศึกษาปฐมวัยเอาไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551 : 8) การศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งสนองตอบความต้องการของเด็กในฐานะบุคคล สนองตอบความต้องการของสังคมในฐานะบริการชุมชน ลักษณะของการจัดการศึกษาจึงมี 2 มิติร่วมกันระหว่างการดูแล และการศึกษา ซึ่งจำแนกเป็นการให้การศึกษแก่เด็ก และการให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง

1. มิติการดูแล หมายถึง การให้การดูแลแก่เด็กเกี่ยวกับสุขวิทยา โภชนาการ ความปลอดภัย สุขภาพ การพักผ่อน การนอน และการออกกำลังกายของเด็ก ซึ่งการดูแลนี้ได้กำหนดเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน ที่บอกเวลานอน เวลาอาหาร และเวลาทำกิจกรรมของเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นหน้าที่ของครูในการดูแลแก่เด็ก

2. มิติการศึกษา หมายถึง การให้ความรู้และประสบการณ์แก่เด็ก เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมและเจตคติของเด็กไปสู่การเรียนรู้ในสิ่งที่ดีและถูกต้อง จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ การให้การศึกษแก่เด็กและการให้การศึกษแก่ผู้ปกครอง ทั้งนี้เพราะการศึกษาที่ให้แก่เด็กปฐมวัยไม่สามารถแยกออกมาจากบ้าน เนื่องจากพัฒนาการและการสร้างเสริมเด็กเพื่อการเจริญเติบโตมีการ

เรียนรู้ที่ตีพัฒนาการที่สมบูรณ์นั้น ต้องสานต่อกันระหว่างบ้านและโรงเรียน ถ้าผู้ปกครองมีความเข้าใจ เด็ก รู้จักพัฒนาการเด็ก เลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและเข้าใจโรงเรียน จะทำให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การให้การศึกษาแก่เด็ก หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เป็นประสบการณ์การ เรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อ “ การรู้หนังสือ” ซึ่งการรู้หนังสือของเด็กปฐมวัย หมายถึงความเข้าใจตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมและโลกรอบตัว การจัดการศึกษานี้จะจัดควบคู่กันไปกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้เต็มศักยภาพ ดังนั้นการให้การศึกษาแก่เด็กจึงไม่อยู่ที่ให้ความรู้หลักการทางวิชาการ หรือให้เด็กทำ กิจกรรมตามวัยอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การให้การศึกษาแก่เด็กจะมุ่งสร้างเด็กให้เกิดการเรียนรู้ และ สร้างเสริมพัฒนาการตนเองตามช่วงอายุของเด็ก ความต้องการของเด็กและสร้างให้เด็กก้าวหน้าสู่ออนาคตเพื่อการเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551 : 9 ; อ้างอิงจาก Essa. 1996 : 89) กล่าวว่า การให้ การศึกษาแก่ผู้ปกครอง โดยพันธกิจของการศึกษาปฐมวัยส่วนหนึ่งมุ่งเน้นให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจ พัฒนาการเด็กและงานของโรงเรียน การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการ ศึกษาปฐมวัยอย่างหนึ่งด้วย โดยจุดประสงค์แล้วการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง มุ่งเพื่อเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก ปรับปรุงสมรรถนะของการเป็นผู้ปกครองให้เป็นผู้ปกครอง ที่ถูกต้อง ด้วยการเสริมทักษะของการเป็นผู้ปกครอง วิธีการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองมี

1. การให้ความรู้โดยตรง เช่น การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม หรือการประชุม
2. การให้ความรู้ทางอ้อม
3. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก : 14) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการ ศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่ แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการ พัฒนาสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมมี วิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆกัน การ จัดการศึกษาปฐมวัยควรมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการและการเรียนรู้อย่างเต็มที่

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก : 14 ; อ้างอิงจาก Massoglia. 1977 : 3 – 4) กล่าวถึงแนวคิดในการ จัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ทุกรูปแบบควรมีส่วนสำคัญดังที่มาสโซเกลีย กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนเริ่มเข้าเรียนในระบบ โรงเรียน
2. วางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กตั้งแต่ต้น รวมทั้งเด็กที่มีข้อบกพร่อง ต่างๆ
3. สิ่งแวดล้อมทางบ้านควรมีส่วนช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาในทุกๆด้าน
4. พ่อแม่ควรเป็นครูคนแรกที่มีความสำคัญต่อลูก
5. อิทธิพลจากทางบ้านควรมีผลต่อกระบวนการในการพัฒนาเด็ก

ในอดีตที่ผ่านมา เรามักจะเลยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในเด็กวัยนี้เท่าที่ควร แต่ในระยะหลังๆ นักการศึกษาและนักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้าและวิจัยพบว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำให้ได้ดีที่สุดในช่วงนี้ซึ่งเป็นวัยต้นของชีวิต

สรุปได้ว่า การศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการดูแล และการศึกษาที่จัดให้กับเด็ก โดยที่ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วม ให้ความร่วมมือ และเข้าใจเด็กเช่นกัน

1.3 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

สำหรับแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย มีผู้กล่าวเอาไว้ดังนี้

จุฬารัตน์ ประจงพงศ์พันธ์ (2546 : 11) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3-6 ปี โดยเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการฝึกอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กในทุกด้าน ตามวัยและตามความสามารถของแต่ละบุคคล และเป็นการศึกษาในขั้นต้น แล้วยังเป็นการศึกษาที่ปลูกฝังในเรื่องของค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ เบื้องต้นให้แก่เด็ก การศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย จะช่วยให้แนวทางในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 กล่าวถึง แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยเอาไว้ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 3)

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นต้อนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน หรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม หรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่า เด็กจะพัฒนาได้ดีถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอจากผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยเหลือตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้รอบๆตนเอง

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสนเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่น กับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้จึงถือ “การเล่น” อย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันออกไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กพัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น มีความสุข

สรุปได้ว่า การนำแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย 4 ส่วน คือ พัฒนาการเด็ก การเรียนรู้ การเล่น วัฒนธรรมและสังคมมาใช้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และครูที่จะต้องศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ และพิจารณา ปรับปรุง เพื่อที่จะพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์

1.4 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งที่ผู้ปกครองควรพิจารณาในการเลือกสถานศึกษาปฐมวัยให้กับบุตรหลาน

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 5) อธิบายหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เอาไว้ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากความต้องการและความสามารถ ตลอดจนวัย ประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นตัวเด็กเป็นสำคัญ และมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน แบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และการสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ที่มีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสเด็กทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนาตามศักยภาพ รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ตลอดจนพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ควรอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ทั้งภายในและภายนอก บ้านหรือห้องเรียน (สำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย) พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศถ่ายเท ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านหรือห้องเรียนจึงเป็นเสมือนสังคมย่อยหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตามความต้องการของเด็กโดยที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งนี้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะ และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของเด็กแต่ละคนที่ตนเองดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรรู้จักพัฒนาตนเองในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกวิธีและปรับปรุงการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆให้เหมาะกับเด็กในแต่ละช่วงวัย

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนหรือการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า “หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็ก

สามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะ และหลายประสบการณ์สำคัญ” การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นจากความสนใจและโอกาสในการลงมือกระทำจริงในวิถีชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็กระดับปฐมวัยยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการอบรมเลี้ยงดูของตน และพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าเป็นไปตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการเด็ก จากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงานของเด็ก จากพฤติกรรมการแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง จากข้อมูลครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพและคุณภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวกับผู้เลี้ยงดูเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นผู้เลี้ยงดูเด็กจึงมีใช้จะแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ปกครองด้วยกันเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้มีได้หมายความว่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

1.5 องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในปัจจุบัน การจัดการศึกษาปฐมวัยมีรูปแบบที่แตกต่างกันมากมาย (นภเนตร ธรรมบวร. 2549 : 14) ทั้งนี้โดยขึ้นกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปรัชญา ความเชื่อ รูปแบบวิธีการเรียนการสอน รวมถึงตลอดถึงการจัดสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยเอาไว้ ดังนี้

กอร์ดอน และวิลเลียมส์ – บราวน์ กล่าวว่า (นภเนตร ธรรมบวร. 2549 : 14 ; อ้างอิงจาก Gordon & Williams – Browne. 1995 : 33) องค์ประกอบของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ

1. อัตราส่วนของครูผู้สอนต่อเด็ก
2. ขนาดของชั้นเรียน
3. การศึกษา และประสบการณ์ของครู และผู้ดูแลเด็ก

สมาคมการอนุบาลแห่งประเทศไทยสหรัฐอเมริกา (National Association for the Education of Young Children หรือ NAEYC) กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพเอาไว้ดังต่อไปนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ในชั้นเรียน การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความเข้าใจในตนเอง และบุคคลรอบข้าง
2. หลักสูตร การเรียนการสอนควรส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสนใจ และประสบการณ์เดิมของเด็ก
3. การติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในชีวิตของเด็ก โรงเรียนจึงควรส่งเสริม และกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
4. บุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยควรผ่านการอบรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และการศึกษาปฐมวัย รวมตลอดถึงเป็นผู้ที่ตระหนักในความต้องการของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพและความสามารถของบุคลากรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาปฐมวัย
5. การให้ความสำคัญกับโครงสร้างของระบบการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า ความต้องการและความสนใจของเด็ก รวมตลอดถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่จะได้รับการตอบสนอง
6. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของการบริหารงาน การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการติดต่อสื่อสารที่ดี การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงิน รวมตลอดถึงการให้ความเอาใจใส่ต่อความต้องการ และการทำงานของบุคลากรในการปกครอง
7. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจวัตรประจำวัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่
8. การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยของเด็กและผู้ใหญ่ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุอันอาจเกิดขึ้น รวมตลอดถึงให้ความรู้แก่เด็กเกี่ยวกับความปลอดภัย และการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง
9. โภชนาการที่ดี การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรคำนึงถึงหลักโภชนาการที่ดี กล่าวคือ เด็กจำเป็นต้องได้รับสารอาหารที่พอเพียงและมีคุณค่า รวมตลอดถึงมีสุขนิสัยในการรับประทานอาหารที่ดี

10 การประเมินผลที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง การประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย การประเมินผลควรมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยในการตอบสนองความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง องค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัย จะสมบูรณ์ได้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนที่จะช่วยกันนำเด็ก ๆ ไปในทิศทางเดียวกัน

นอกจากนี้ เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก : อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2532 : กร.1 / 2523) นีร์ – จาร์นีฟ (Nir – Jarniv) ให้ข้อคิดว่า การศึกษาปฐมวัยควรมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ที่ควรพิจารณา คือ

1. ตัวเด็ก ในเรื่องนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของตัวเด็ก กล่าวคือ ควรเข้าใจถึงจิตวิทยาพัฒนาการ ธรรมชาติของเด็ก และเข้าใจถึงพัฒนาการในการคิด ความต้องการ ฯลฯ ของเด็ก โดยควรคำนึงว่า

1.1 เด็กทุกคนมีความเหมือนกัน คือ มีการพัฒนาการไปตามขั้นตอน มีความต้องการ (Needs) และมีความกระตือรือร้น (Curiosity) เหมือนๆกัน

1.2 เด็กทุกคนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ทุกคนจะมีภูมิหลังและพื้นฐาน (Background) ไม่เหมือนกัน

1.3 เด็กทุกคนต้องการมีเพื่อน

ในการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรจัดให้สอดคล้องกับตัวเด็ก โดยคำนึงพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และคำนึงว่าเด็กมีความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. พ่อแม่ (Viewing Parents) ในการจัดการศึกษา ควรคำนึงถึงว่าพ่อแม่เป็นครูคนแรก และเป็นแบบอย่างให้แก่ลูก พ่อแม่เป็นบุคคลแรกที่ลูกรู้จัก เป็นผู้ปลูกฝังความคิดและพัฒนาบุคลิกภาพ ตลอดจนค่านิยมต่างๆของสังคม จากการวิจัยพบว่าการนำพ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่ลูก ทำให้การศึกษาสำหรับเด็กดีขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการให้การศึกษาแก่พ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูแก่ลูกให้มากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่น่าคิดว่าทำอย่างไรเราจึงจะสามารถช่วยให้พ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งของลูกได้เข้าใจ และมีส่วนร่วมในการให้การยอมรับอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ลูก เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกอย่างแท้จริง ดังนั้นในการจัดการศึกษา จึงควรมีการรวมเอาพ่อแม่เข้าไว้ในในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้วย

3. ตัวครู (Teacher) ความหมายของครูในที่นี้ หมายถึงไปถึงผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงศึกษานิเทศก์ และบุคลากรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก (Paraprofessional) ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ครูและบุคคลต่างๆที่กล่าวมา เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก ดังนั้นบุคคลเหล่านี้ จึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ด้วย

จากองค์ประกอบการจัดการศึกษาปฐมวัยรูปใดว่า เด็กควรได้รับการอบรมเลี้ยงและพัฒนา
ศักยภาพ ภายใต้อารมณ์ และวัฒนธรรม ด้วยความเอาใจใส่และความเข้าใจของบุคคลใกล้ชิดกับตัวเด็ก
เพื่อที่เด็กจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต

1.6 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย มีหลากหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542ค: 29 - 31) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมามีจัดกัน
หลายรูปแบบและแต่ละรูปแบบก็มีจุดมุ่งหมายท วิธีการ ความเป็นมา และหน่วยงานที่รับผิดชอบ
แตกต่างกันออกไป ซึ่งมีผู้รู้กล่าวไว้ดังนี้

1. โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) เป็นชื่อที่ใช้สำหรับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มี
อายุ 3 – 7 ปี คำว่า “โรงเรียนอนุบาล” นี้ เริ่มต้นโดย เฟดเดอริค โฟรเบล (Federich Froebel) นัก
การศึกษาชาวเยอรมัน ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศเยอรมนี ในปี ค.ศ.
1973 และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายต่อมานับเป็นเวลา 50 ปีมาแล้ว การจัดการศึกษาอนุบาลจะ
เน้นการจัดสิ่งแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ และหลักสูตร ที่จะมุ่งพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตในด้านต่างๆ โดย
เน้นกิจกรรมการเล่น การปรับตัว การแสดงออกทางร่างกายและการฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกัน
(เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ค : 29 ; อ้างอิงจาก Hymes. 1967 : 65) ปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลใน
สหรัฐอเมริกาเป็นการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งของชาติในรัฐต่างๆส่วนใหญ่ทั่วประเทศ โดยมีการ
กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการอนุบาลศึกษา กำหนดเงินทุน และวิธีการจัดโปรแกรมการศึกษาที่
เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 4 – 5 ปี แนวโน้มต่อไปคือ การส่งเสริมการศึกษาในระดับนี้ให้มากขึ้น
โดยเฉพาะกับเด็กพิการด้วย

2. สถานบริบาลเด็ก (Nursery School) ฮิมส์ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ค : 29 ; อ้างอิง
จาก Hymes. 1967 : 65) กล่าวว่า “สถานบริบาลเด็ก” หรือ “เนอสเซอร์รี่” เป็นโครงการที่จัดขึ้นสำหรับ
เด็กวัย 2 – 5 ปี โดยเริ่มต้นขึ้นในประเทศอังกฤษ เมื่อปี ค.ศ.1911 โดยมาร์กาเร็ต และราเชล แมกมิล
แลนด์ (Margaret & Rachel Macmillan) เป็นผู้ริเริ่มขึ้น เพื่อหาวิธีเลี้ยงเด็กอย่างถูกวิธี โดยส่งเสริม
พัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สถานบริบาลเด็กในปัจจุบันจัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่มี
ความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้านและไม่มีเวลาดูแลลูก โดยมุ่งฝึกนิสัยของเด็ก และช่วยให้เด็ก
สามารถปรับตัวได้ และยังเน้นด้านโภชนาการ และการศึกษาของผู้ปกครองอีกด้วย

3. โรงเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเข้าเรียน (Preschools) หรือบางที่เรียกว่า “สถานบริบาล”
(Nursery School) เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อเน้นพัฒนาการด้านอารมณ์เด็กและเสริมสร้างกิจกรรม
เฉพาะด้านที่เรียกว่า “Enrichment Activities” ซึ่งเป็นโครงการครึ่งวัน ปัจจุบันโรงเรียนสำหรับเด็ก
ก่อนวัยเข้าเรียน จะเน้นพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยเน้นรูปแบบของกิจกรรมการเล่น เพื่อเป็นการ
เตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนในระดับประถม ซึ่งผู้ปกครองที่ไม่ชอบให้ลูกเรียนเต็มวันมักนิยม

เลือกโครงการนี้ โครงการนี้บางทีก็จัดเอกชนหรือรัฐบาล โดยภาครัฐบาลมักจะจัดในภาควิชา พัฒนาการเด็กหรือภาควิชาการศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียนมัธยม ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเป็นการ สาธิต หรือฝึกนิสิต นักศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหรือพัฒนาการเด็ก และเพื่อเป็นการบริการ ชุมชน ซึ่งบางทีจะจัดในรูปของการร่วมมือระหว่างผู้ปกครองหรือการรวมผู้ปกครองเข้ามาในโครงการ ที่เรียกว่า “Co-Ops” ซึ่งผู้ปกครองจะจ้างครู แพทย์ และผู้นำทางการศึกษาให้มาดูแลลูกของตน และ ผู้ปกครองมีส่วนในการเป็นครู และผู้บริหารโรงเรียน (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Feeney & other. 1987 : 30)

4. ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน (Child Care Center) คือ ศูนย์ที่ให้บริการการเลี้ยงดูเด็กอายุ ตั้งแต่แรกเกิด-จนถึง 4 ปีสำหรับผู้ปกครองที่ทำงานในเวลากลางวันตั้งแต่เช้าถึงเย็น ศูนย์เลี้ยงเด็ก กลางวันเริ่มต้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.1930 เพื่อสนองความต้องการของผู้ที่อพยพเข้ามา ในประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้ปกครองที่มีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน หรือเด็กที่มี พัฒนาการล่าช้ากว่าอายุ หรือเด็กที่ถูกผู้ปกครองทารุณ หรือถูกทอดทิ้ง หรือผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยกว่าปกติ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Feeney & other. 1987 : 29 - 30) โดย หน่วยงานที่มีชื่อว่า “สถาบันเงินทุนแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา” (Federal Government Allocates Funds) โดยตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กชื่อว่า “Emergency Nursery School” ขึ้นเป็นแห่งแรก ศูนย์เลี้ยงเด็ก กลางวันในปัจจุบันตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กในชุมชนต่างๆ โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการหาทุน สนับสนุนจากชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Todd & Heffernan. 1977 : 11 – 12)

ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวันมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น Day Care Center, Child Care Center, Day Nursery หรือ Children's Center ซึ่งไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม ก็คือโครงการที่จัดขึ้น สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ที่ผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน โดยต่างจาก สถานบริบาลหรือ Nursery School ในแง่ที่ว่า จะดูแลเด็กในช่วงอายุที่สูงกว่าสถานบริบาลและมุ่ง พัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหว อารมณ์ สติปัญญา สุขนทรียภาพ พัฒนาการทางสังคม และการเตรียมความพร้อม เพื่อเรียนต่อในระดับประถม (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิง จาก Good. 1945 : 391) และปัจจุบันนี้จะเน้นการดูแลอบรมเด็กและการบริบาลทารกไว้ด้วยกัน และ บางแห่งอาจจะรับเด็กในช่วงอายุ 2½ - 4 ปี

5. บ้านรับเลี้ยงเด็ก (Family Day Care Homes) คือ ศูนย์รับเลี้ยงเด็กที่จัดทำขึ้นที่บ้าน ซึ่งจะจัดขึ้นสำหรับเลี้ยงเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 3 – 4 ปี ในบ้านของตน โดยรับเด็กจำนวนน้อยคน ซึ่งต้องมีใบอนุญาตจัดตั้ง (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Feeney & other. 1987 : 30)

6. โครงการเฮดสตาร์ท (Head Start) คือ โครงการสำหรับเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน หรือมีรายได้น้อย ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสเด็กได้พัฒนาเท่าเทียมกับเด็กอื่นๆ ซึ่งจัดทำโดยรัฐบาลโครงการนี้ เริ่มในปี ค.ศ. 1965 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยหน่วยงานที่มีชื่อว่า “Office of Economic

Opportunity” โดยจะรับเด็กที่มีอายุก่อนเข้าเรียนราวๆ 4 ปี เพื่อพัฒนาเด็กและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็ก (เยาวยา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Hymes. 1967 : 65)

7. ศูนย์แม่และเด็ก (Parent – Child Centers) คือ โครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่มาจากครอบครัวที่ยากจน ซึ่งจัดขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่แม่และเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี เริ่มต้นในปี.ศ. 1969 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา (เยาวยา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Feeney & other. 1987)

8. โครงการโฮมสตาร์ท (Home Start) คือ โครงการที่จัดขึ้นสำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนเช่นกัน โดยเน้นการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองที่บ้าน เริ่มต้นในปี.ศ.1972 ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยบางครั้งเป็นการให้การศึกษาแก่เยาวชนหรือวัยรุ่นที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา (Underachiever) เพราะไม่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียน ก็อาจจะจัดอยู่ในประเภทนี้ได้ ((เยาวยา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Feeney & other. 1987 : 25 - 26)

9. โครงการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง (Parent Education) คือ โครงการที่ให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาบุตร ซึ่งอาจจะเป็นการจัดที่สถานศึกษาหรือที่บ้านของเด็ก รวมทั้งโครงการจัดการศึกษาให้กับเด็กทารกและเด็กวัยเตาะแตะ ซึ่งจะเป็นโครงการที่รวมเอาการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองและการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการของเด็กและสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับลูกอีกด้วย (เยาวยา เดชะคุปต์. 2542ค : 30 ; อ้างอิงจาก Feeney & other. 1987)

1.7 ประวัติการศึกษาปฐมวัย

มีผู้กล่าวถึงประวัติการศึกษาปฐมวัยไว้ ดังนี้

1.7.1 ประวัติการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศ

สมุน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ (2551 : 11) กล่าวถึงแนวคิดแรกเริ่มของการศึกษาปฐมวัย ที่มีอิทธิพลต่อการนำไปเป็นแนวการเรียนการสอนในประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากทางตะวันตก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้

1.7.1.1 ช่วงก่อนการปฏิรูปทางศาสนาในยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 16

ในสมัยนั้นการดูแลเด็ก ไม่ค่อยได้รับความสำคัญเท่าไรนัก เด็กถูกมองว่าเป็นผู้ใหญ่ตัวเล็กที่ควรได้รับการดูแลจากผู้หญิงในบ้าน (สมุน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2551)

ประกอบกับความเชื่อที่ว่า “เด็กมีบาปแต่ดั้งเดิม” (Original Sin) อันเป็นความเชื่อที่ว่าทุกคนเกิดมาเป็นเด็กแห่งความโกรธแค้น (Children of Wrath) เกิดพร้อมกับธรรมชาติอันเต็มไปด้วยความชั่วก่อนจะมีความดีเกิดขึ้นในตัวเอง การเลี้ยงดูเด็กจึงต้องกระทำด้วยความเข้มงวดรุนแรง ต้องถูกลงโทษ ดัดสันดาน ครั้นแล้วครั้งเล่า เพื่อจะเป็นเด็กแห่งความดีและอ่อนโยน (Children of Grace)

1.7.1.2 ช่วงศตวรรษที่ 16

มีพระนิยายโปรแตสแตนท์ ชื่อ จอห์น อามอส คอมเมนีอุส (John Amos Comenius) (ค.ศ. 1592 – 1670) เป็นนักการศึกษาที่เมือง Movaria ประเทศเชคโกสโลวาเกีย เขาคิดว่า “เด็กเป็นรูปจำลองของพระเจ้า” เด็กทุกคนควรมีสิทธิได้รับการศึกษาในโรงเรียนเพราะมีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่ควรลงโทษด้วยการเมียนตี เมื่อเด็กตอบผิด การศึกษาเป็นกระบวนการที่เริ่มตั้งแต่แรกเกิดและดำเนินไปจนตลอดชีวิต จึงควรมีการให้การศึกษาแก่เด็ก ใช้วิธีการสอนโดยเลียนแบบธรรมชาติ และจัดกลุ่มเด็กตามอายุ การเรียนการสอนควรเริ่มจากวัยทารกและควรออกแบบให้เหมาะสมกับอายุ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ควรสอนสิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สุนน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2551)

1.7.1.3 ช่วงศตวรรษที่ 17

ในช่วงนี้เกิดทฤษฎีกลุ่มใหม่ที่ควรให้ความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เด็กจึงถูกมองให้เป็นมนุษย์มากยิ่งขึ้น เช่น จอห์น ล็อก (John Locke) (ค.ศ. 1632 – 1704) นักปรัชญาชาวอังกฤษกล่าวว่า “เด็กเปรียบเสมือนกระดานเปล่า” (Tabula Rasa) (Blank Tablet) เด็กไม่ได้มีพื้นฐานมาจากความชั่วร้าย แต่พื้นฐานของเด็กสามารถถูกสร้างและถูกหล่อหลอมได้ นับเป็นนักการศึกษายุโรปคนแรกที่เห็นความสำคัญของความแตกต่างเป็นรายบุคคลจากการมีประสบการณ์แรกเริ่มกับผู้ใหญ่ที่อยู่รอบข้างเขา (สุนน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2551)

1.7.1.4 ช่วงศตวรรษที่ 18 ยุคเรเนซองส์

ในยุคเรเนซองส์มีนักการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

ฌอง ฌาค รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) (ค.ศ. 1712 – 1778) เป็นนักปราชญ์ผู้เกิดในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ แต่ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในประเทศฝรั่งเศส (สุนน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2551)

รูสโซมีความคิดเห็นว่าเด็กเป็น “Noble Savages” คือผู้ที่เกิดมาพร้อมกับการรู้ว่าจะไร้อะไรผิด และมีความสามารถที่จะจัดระบบและเติบโตได้อย่างแข็งแรงได้ด้วยตนเอง” ทฤษฎีนี้ นับเป็นจุดเริ่มแรกของการพัฒนาโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ (Child-centered Approach) และนำไปสู่หลักการที่สำคัญ 2 เรื่อง ที่ยังได้รับการยอมรับถึงปัจจุบัน คือ เรื่องความคิดในเรื่องระดับของพัฒนาการของเด็ก (Stage of Child Development) และเรื่องวุฒิภาวะ (Maturation)

การจัดการศึกษาควรให้สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคล เขาเชื่อว่า เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ตัวเล็กๆ ที่สามารถทำอะไรก็ได้เหมือนผู้ใหญ่ แต่เด็กคือเด็กโดยธรรมชาติที่มีความเฉพาะในแบบของเด็ก แตกต่างจากผู้ใหญ่ เนื้อแท้ของเด็กมีแต่ความดีงาม ดังนั้นเด็กจึงควรได้รับการเติบโตตามธรรมชาติของเด็ก เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากประสบการณ์ตรงของเด็กกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม และจากการสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กผ่านการเล่นอิสระ (Free Play) แนวคิดดังกล่าวได้มีอิทธิพลต่อนักทฤษฎีอื่นๆ ในระยะต่อมา เช่น เพสตาลอซซี เฟรเดอริก มอนเตสซอร์รี่ เปียเจต์ และกีเซลส์

โยฮัน ไฮน์ริช เพสตาลอซซี (Johann Heinrich Pestalozzi) (ค.ศ. 1746 – 1827) เป็นนักการศึกษาชาวสวิสเซอร์แลนด์ เพสตาลอซซีไม่เห็นด้วยกับแนวทางการศึกษาของเด็ก

สมัยนั้น ในเรื่องการเรียนรู้แบบท่องจำ การลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อเด็กจำบทเรียนไม่ได้ การกีดกันเด็กยากจนในการเข้าโรงเรียน

เพสตาลอสซี เห็นด้วยกับรุสโซที่ว่า การศึกษาต้องเป็นไปตามธรรมชาติ เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความสนใจ ความต้องการ และวิธีการเรียนรู้ นับว่าเป็นผู้ริเริ่มความเชื่อเรื่องความพร้อมของเด็ก ผ่านการดูแลและการให้การศึกษาในรูปของหลักสูตรบูรณาการ (Integrating Curriculum) อันนำไปสู่การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม จึงไม่ควรให้เด็กเรียนด้วยการท่องจำ แต่ควรให้เด็กได้เรียนตามความสามารถของเขา เรียนจากประสบการณ์ตรงและการสำรวจสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัว และให้เด็กเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มมากกว่าการสอนแบบตัวต่อตัวอย่างที่ผ่านมา เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจ และเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-activity) เขาเชื่อว่าโรงเรียนสามารถเสริมสร้างให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครูจึงควรสอนโดยให้เด็กเรียนจากประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง เช่น ทำงานบ้าน ล้างจาน ร้องเพลง อ่านคัมภีร์ไบเบิล อ่านออกเสียงตามหนังสือABC ได้เล่นของเล่น ฝึกหัดอาชีพ เช่น ทอผ้า งานไม้ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ในการทำกิจกรรมต่างๆที่ครูจัดให้ นั้น เด็กจะต้องฝึกใช้การสังเกตการพิจารณาและการใช้ประสบการณ์จากการใช้ชีวิต เขาบอกว่า “ การสอนในโรงเรียนที่แท้จริงนั้น ไม่ต่างกับการสอนที่บ้านมากนัก จะต่างกันที่ว่างแห่งความสนใจกว้างกว่ากันเท่านั้น “

1.7.1.5 ช่วงปลายของศตวรรษที่ 18

ในช่วงปลายของศตวรรษที่ 18 มีนักการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

ชาลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) (ค.ศ.1809 – 1882) คือนักศึกษาระบบชาติชาวอังกฤษ เขาได้เสนอทฤษฎี Natural Selection and Survival of the Fittest ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องพัฒนาการของเด็กและการเลี้ยงดูเด็ก เขาเชื่อว่าสัตว์ทุกชนิดจะมีลักษณะบางอย่างที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ พัฒนาการของเด็กจะเป็นไปตามแบบแผนเดิมตามวิวัฒนาการของแต่ละชนิดของสิ่งมีชีวิต แม้หลักการนี้พบว่าไม่เป็นจริงในภายหลัง แต่ก็นับว่าเป็นจุดแรกเริ่มของการศึกษาเด็กด้วยการสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างละเอียดลออ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นจุดเริ่มของการแข่งขันในการเรียนรู้ (สุนทรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2551)

เฟรดริค วิลเฮม เฟร็อบเอล (Friedrich Wilhelm Frobel) (ค.ศ.1782 – 1852) เป็นนักการศึกษา เป็นสถาปนิกชาวเยอรมัน ได้รับการยกย่องว่าเป็น บิดาของการอนุบาลศึกษา เป็นผู้ให้กำเนิดการปฐมวัยศึกษา และเป็นผู้วางแนวทางการสอนแบบลงมือปฏิบัติจริง (Hands-on Learning) เขาเชื่อว่า การศึกษานั้นมีมิติประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับภายใน คือ กิจกรรม อารมณ์ และพุทธิปัญญา เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำกิจกรรมที่เกิดจากการกระทำจะก่อเกิดอารมณ์และการตอบสนองทางจิตเพื่อสร้างแรงขับให้เด็ก เฟร็อบเอลเสนอว่าการจัดการเรียนรู้ให้เด็กไม่ใช่ต้องเริ่มต้นที่เด็กเท่านั้น หากต้องเริ่มจากสิ่งที่เด็กทำได้ดี เพราะเด็กคือเมล็ดพันธุ์ที่ควรได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี

เฟร็อบเอล เชื่อว่า “ เด็กๆเปรียบเสมือนดอกไม้ดอกเล็กๆ ที่มีความแตกต่างและต้องการการปกป้องดูแล เอาใจใส่ และดอกแต่ละดอกมีความสวยในแบบของเขาเอง และมีความสุขนานเบิกบานยามเมื่ออยู่ท่ามกลางกลุ่มเพื่อน” เฟร็อบเอล นับเป็นผู้ริเริ่มการศึกษาแบบเป็น

ทางการสำหรับเด็ก คือมีโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกเมื่อปี ค.ศ.1837 ชื่อ “ Kindergarten ” แปลว่า “ สวนเด็ก ” อันเริ่มมาจากการที่เขาได้รับการเสนอให้สอนเด็ก ๆ ในสวนแห่งหนึ่ง ซึ่งนำไปสู่การเกิดแนวทางการสอนที่เรียกว่า “ Self Activity ” หรือกิจกรรมที่เกิดจากตัวเด็กเอง เพื่อนำไปสู่การให้เด็กเกิดความมั่นใจและภูมิใจในตนเอง นั่นคือ เด็กควรเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจากความสนใจของเด็ก และควรมีโอกาสได้สำรวจสิ่งที่ทำอย่างอิสระ คือจากการได้เล่น มีของเล่น มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและผู้คนรอบ ๆ ตัว และได้เรียนจากครูที่ได้รับการฝึกมาเป็นครู โดยบทบาทของครูเป็นเพียงแต่ผู้แนะนำให้เกิดความคิด จัดสรรวัสดุเพื่อการเรียนรู้มากกว่าคอยสอน เน้นให้เด็กได้เคลื่อนไหวออกกำลัง ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นเกม ร้องเพลง ฝึกทำงานง่ายๆ เช่น ทำสวน ซึ่งเขาสร้างอุปกรณ์ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการสัมผัสจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่ความเข้าใจในเรื่องที่เป็นนามธรรม โดยเขาได้สร้างของเล่นเพื่อการศึกษา คือชุดของขวัญ (Gifted) ประกอบด้วย ไม้หมอน ไม้บล็อก วัสดุจากธรรมชาติ รูปทรงเลขาคณิต และชุดอาชีพ (Occupation) เป็นชุดกิจกรรมต่างๆ เช่น การตัด การพับ การปั้น การเย็บปัก การร้อยลูกปัด ซึ่งภายหลังมีอิทธิพลต่อการสร้างวัสดุเพื่อการศึกษาของมอนเตสซอรี

1.7.1.6 ช่วงต้นปีค.ศ.1900

ในยุคนี้มีนักการศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

จี สแตนลีย์ ฮอลล์ (G. Stanley Hall) (ค.ศ.1844 – 1924) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน ผู้ได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดเรื่องชีววิทยาของดาร์วิน และได้ทำงานร่วมกับนักเรียนของดาร์วิน คือ อาร์โนลด์ กีเซลล์ (Arnold Gesell) เพื่อพัฒนาทฤษฎีวิวัฒนาการในเรื่องที่ว่า พัฒนาการของเด็กเป็นเรื่องที่เกิดและการเจริญเติบโตเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยใช้วิธีการศึกษาเกณฑ์ผ่านมาตรฐาน

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) (ค.ศ.1859 – 1952) เป็นนักปรัชญาชาวอเมริกัน ในสมัยนั้นการเรียนส่วนใหญ่ของเด็กในประเทศสหรัฐอเมริกา มีลักษณะคือ ให้เด็กนั่งเรียนเงียบ ๆ และเชื่อฟังครู คอยรับแต่สิ่งที่ครูบอกว่าควรรู้อะไร จึงเน้นการจำเป็นหลัก แต่ดิวอี้เป็นนักการศึกษาผู้หนึ่งที่ลุกขึ้นมาชี้ว่า โรงเรียนควรเป็นชุมชนแห่งการร่วมไม่ร่วมมือ “ จิตวิญญาณของอิสระภาพ และความเคารพซึ่งกันและกัน ” ที่ซึ่งไม่มีการบีบบังคับเพื่อที่จะยึดเยียดวินัย แต่ให้วิวัฒนาการมาจากการมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยในหมู่ครูและศิษย์ที่จะเรียนรู้ที่จะอยู่และทำงานร่วมกัน แนวคิดสำคัญของดิวอี้ คือการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจากการทำจริงในสถานการณ์จริง โดยใช้สื่อจริงตามธรรมชาติที่มีอยู่ เขาเริ่มโรงเรียนแบบเป็นห้องทดลอง ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทดลองทฤษฎีทั้งหลายของเขาที่เมืองชิคาโก เน้นใน “ งานอาชีพ ” ที่ปฏิบัติได้ ทักษะการแก้ปัญหา ภาษา และความเข้าใจในเรื่องคณิตศาสตร์จะถูกพัฒนาในการเรียนการสอน ผ่านประสบการณ์จากการสำรวจ และเรียนรู้ทั้งจากในและนอกห้องเรียน แม้แต่การจัดห้องเรียนก็เปลี่ยนจากการนั่งเรียนเป็นแถว เป็นการให้โต๊ะเก้าอี้ที่สามารถเคลื่อนไปตามที่ต่างๆได้ เพื่อสะดวกต่อการทำงานกลุ่ม ซึ่งต่อมาแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก

รูโด้ฟ สไตเนอร์ (Rudolf Steiner) (ค.ศ.1861 – 1925) เป็นนักปรัชญา นักสังคมวิทยา ศิลปิน นักคิดเพื่อสังคม นักวิทยาศาสตร์ทางจิตวิญญาณ และนักการศึกษาชาวเยอรมัน เป็นผู้ก่อตั้งแนวคิดแห่งมนุษยปรัชญาและก่อตั้งโรงเรียนวอลดอร์ฟขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 (ปีค.ศ.1919) ที่เมืองสตูตการ์ต ประเทศเยอรมนี เป็นโรงเรียนสำหรับลูกหลานของคณงานในโรงงานยาสูบ โดยมีจุดประสงค์ของการศึกษาเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ อย่างเป็นองค์รวมด้วยการเชื่อมโยงความรู้รอบด้านด้วยวิธีการสัมผัสตรงกับธรรมชาติ ให้เด็กมีความรู้สึกร่วมจากการริเริ่มมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับศักยภาพเฉพาะของแต่ละช่วงวัย และเน้นการให้ครูมองศิษย์ในฐานะมนุษย์ อันประกอบด้วย ร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณที่มีความแตกต่าง การรู้จักเด็กให้ถึงลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน (Temperament) ให้มากที่สุด สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาวอลดอร์ฟ

มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) (ค.ศ.1870 – 1952) เป็นแพทย์หญิงคนแรกของอิตาลีที่สามารถให้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของปฐมวัย ด้วยวิธีการพัฒนาเด็กจากความรู้พื้นฐานทางการแพทย์ ซึ่งมอนเตสซอรีเริ่มพัฒนาทฤษฎีของตนเองเมื่อปีค.ศ.1857 โดยเริ่มจากการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางสมองที่ประเทศอิตาลี แล้วต่อมาจึงเริ่มสอนเด็กที่ศูนย์เลี้ยงเด็กในย่านยากจนเรียกว่า “Children’s House” ให้กับพ่อแม่ที่ต้องไปทำงาน มอนเตสซอรีใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กแล้วนำมาสรุปข้อสรุปที่ว่า การศึกษาเริ่มตั้งแต่แรกเกิด และช่วงปฐมวัยคือช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาและการเติบโต ความสงสัยใคร่รู้ทำให้เด็กเรียนรู้ และการเรียนรู้ที่ดีที่สุดมาจากการได้ปฏิบัติ เคลื่อนไหวอย่างตื่นตัวมากกว่าการนั่งเงียบ ๆ ฟังครูสอน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเหมือนกับแนวคิดของดิวอี้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา นำไปสู่การวางแนวการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการเตรียมเด็กให้มีพัฒนาการทางปัญญา จากการมีพื้นนิสัยที่ดีผ่านการมีทักษะจากการใช้ประสาทสัมผัสกับสื่ออุปกรณ์ ที่มีการจัดลำดับขั้นตอนเป็นขั้นย่อยๆที่เด็กได้แก้ไขการเรียนรู้ด้วยตัวของเด็กเอง (Self-correcting) ภายใต้อุปกรณ์ที่มีการจัดเตรียมไว้สำหรับเด็ก เช่น ขนาดของเครื่องใช้ เครื่องเรือนตามขนาดร่างกายของเด็ก หรือเพราะเด็กชอบนั่งกับพื้นจึงควรมีเสื่อเล็กๆให้เด็กนั่งเพื่อแสดงให้เห็นถึงพื้นที่การทำงานของเด็ก สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การเรียนรู้ตามความสามารถในการพัฒนาที่แตกต่างกันของเด็กแต่ละคน (Spontaneous Self-development) สุดท้ายนำไปสู่การเกิดปัญญา โดยกล่าวว่า “มือคือเส้นทางสู่การเรียนรู้ หรือ มือ คือครูที่สำคัญ” เกิดเป็นแนวทางการศึกษาที่ปัจจุบันนี้เรียกว่า “แนวการสอนแบบ มอนเตสซอรี” (สุมน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2551)

1.7.1.7 ช่วงย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 20

ในยุคนี้มีนักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) (1856 – 1939) เป็นนักจิตวิทยาชาวออสเตรเลียนในช่วงศตวรรษที่ 19 ในขณะที่แนวคิดด้านกระบวนการคิดของเพียเจต์เป็นที่นิยมในวงการศึกษา ฟรอยด์ตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับกระบวนการคิดจากกรณีที่น่าสนใจของคนไข้ที่เป็นโรคจิตประสาท ซึ่งต่อมาได้รับความนิยมนิยามในวงการแพทย์และเริ่มเป็นที่รู้จักในปีค.ศ.1899 การได้พบกับคนไข้

ทำให้ فروยด์พยายามหาคำตอบที่แตกต่างไปจากทฤษฎีประสาทวิทยาที่มีอยู่ขณะนั้น และนำไปสู่การสร้างขั้นของพัฒนาการที่มีผลต่อการสร้างบุคลิกภาพขั้นพื้นฐาน (Psychosexual Stage) โดยเขาอธิบายว่า เด็กทารกและเด็กในวัยเตาะแตะเป็นบุคคลที่มีบุคลิกเฉพาะตัว ซึ่งประสบการณ์ในช่วงต้นของวัยเด็กนี้จะเป็นตัวก่อร่างพื้นฐานในเรื่องการเข้าใจตนเอง (Self-concept) ความรู้สึกดี ความภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) และบุคลิกภาพในภายหลัง เด็กจึงต้องการการช่วยเหลือด้วยความละเอียดอ่อนในการเติมเต็มอารมณ์ ความรู้สึกในแต่ละขั้น เช่น เด็กวัยแรกเกิดถึงหนึ่งปี คือขั้นปาก (Oral Stage) อันเป็นวัยของการสำรวจโดยใช้ปาก ช่วง 1 – 3 ปีเป็นช่วงที่เด็กให้ความสนใจกับเรื่องการขับถ่าย (The Anal Stage) ส่วนวัย 3 – 6 ปีเป็นช่วงของการแบ่งแยกลักษณะที่ชัดเจนของเพศหญิง ชาย (The Phallic Stage) ผู้ใหญ่จึงควรช่วยเด็กในการแสดงออกของอารมณ์ทางลบในทางที่เหมาะสม (สุมน อมรวิวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2551)

จังก์ เพียเจต์ (Jean Piaget) (ค.ศ. 1896 – 1980) นักจิตวิทยาชาวสวิสที่มีอิทธิพลอย่างสูงเกี่ยวกับพัฒนาการและการดูแลเด็ก

ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 19 เพียเจต์ทำงานที่ศูนย์ทดสอบจิตวิทยาที่ประเทศฝรั่งเศสทำให้เขาเริ่มสงสัยเกี่ยวกับกระบวนการคิดของเด็กว่า ทำไมเด็ก ๆ จึงมีการตอบที่ผิดอย่างสม่ำเสมอเมื่อถูกตั้งคำถาม ซึ่งเขาไม่คิดว่าเด็กเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีวุฒิภาวะ หรือผู้ใหญ่ที่โง่เขลา แต่เด็กมีวิธีการตามลักษณะของตนเองในการนำเสนอเกี่ยวกับโลก โดยเด็กจะสร้างความรู้ของตนเองขึ้นมา และจัดระเบียบความรู้เหล่านั้นพร้อมไปกับการพัฒนาโครงสร้างจากการตีความโดยพวกเขาเอง เช่น เด็กจะพบกับความยากลำบากในการทำความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ปริมาณหรือจำนวนแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนโครงสร้างการแสดงความจำนวนของสิ่งที่เป็นรูปธรรมให้เห็น และมักจะสับสนกับเรื่องของเวลาและความเร็วหรือแม้แต่ในมุมมองของทางด้านคุณธรรมก็จะมองต่างออกไป เช่น เด็กจะมองที่ปริมาณของความเสียหายที่เกิดจากการกระทำมากกว่าความตั้งใจของผู้กระทำ ความสงสัยนี้นำไปสู่การศึกษาระยะยาวถึงพัฒนาการการเติบโตทางความคิดของเด็กและก่อร่างทฤษฎีว่าด้วยขั้นตอนของพัฒนาการในการคิดของเด็ก

ในระยะต่อมาเกิดแนวคิดใหม่ คือกลุ่มปฏิวัติทางปัญญา (Cognitive Revolution) เป็นกลุ่มที่เชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนมีความคิด มีภาพในใจ และภาษาที่หลากหลายในจิตใจและสมอง ซึ่งเป็นสิ่งที่จริงและสำคัญมาก เป็นการศึกษาโดยนักวิทยาศาสตร์แต่ถูกนำมาปรับเปลี่ยนอีกทีโดยนักการศึกษา แต่ในความเป็นจริงการเกิดขึ้นในเรื่องนี้กลับถูกไปใช้เป็นพื้นฐานการใช้พลังจากเครื่องจักรมากกว่าเป็นการคิดกับมนุษย์ เห็นได้จากการเกิดคอมพิวเตอร์ที่ไม่ใช่เป็นแค่ใช้คิดเลขเร็ว แต่ให้สามารถเล่นหมากรุก หรือแก้ปัญหาในเชิงตรรก ทำให้เกิดคำถามว่าแล้วในมนุษย์เป็นอย่างไร นำมาสู่การเกิดการปฏิวัติความคิดจากทฤษฎีจิตวิทยา 2 กลุ่มที่มีมาก่อน ในสาขาจิตวิทยามี 2 ลักษณะ คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorist) ทฤษฎีนี้พบในรัสเซียกับอเมริกา เป็นกลุ่มที่สนใจทางด้านพฤติกรรมว่าในการเข้าใจมนุษย์นั้น ควรดูจากการกระทำที่ประจักษ์ได้ ที่สามารถสังเกตได้จากภายนอกและวัดผลได้อย่างน่าเชื่อถือ กลุ่มนี้จะศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกต

ได้จริง ไม่ใช่อุปกรณ์แบบแฝง หรือปฏิบัติการที่มีลักษณะเป็นความนึกคิด เช่น แบนดูรา (Bandura) (1925) ผู้วางพื้นฐานการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) ที่สามารถเกิดขึ้นกับเด็กได้ตลอดเวลา หรือสกินเนอร์ (B.F. Skinner) (1904 – 1990) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้สร้างทฤษฎีการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Operant Conditioning Theory) คือ การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรงแนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นๆ จะลดลงและหายไปมากที่สุด ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ครูควรที่จะรู้วิธีการให้การเสริมแรงผ่านการทำเป็นตัวอย่างที่เหมาะสม เพราะจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมของเด็ก สกินเนอร์ยังเน้นในเรื่องการเสริมแรงที่สำคัญรองลงมา (Secondary Reinforcement) เช่น การกอด การให้ดาว การชม การยอมรับ เพื่อให้เด็กประสบความสำเร็จ และต้องมีการจัดสถานการณ์ให้เกิดการตอบสนองโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละคน แต่ถ้าต้องการเลิกพฤติกรรมให้ใช้วิธีการลงโทษ หรือเมินเฉย หรือถ้าเป็นพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนให้หยุดการให้รางวัลซึ่งจะทำให้พฤติกรรมนั้นค่อยๆ หายไป

กลุ่มที่ 2 กลุ่มลักษณะนิสัย (Trait view) เน้นความแตกต่างของพฤติกรรมในเด็กผ่านการใช้การทดสอบ ที่เป็นมาตรฐานกลางเพื่อที่จะได้สามารถเปรียบเทียบปัญหาของคนแต่ละวัยซึ่ง อัลเฟรด บิเน็ต (Alfred Binet) (1857 – 1911) ชาวฝรั่งเศส เป็นคนแรกที่สร้างแบบทดสอบทางสติปัญญา (Intelligence Test) เขากล่าวว่า การทดสอบควรมีการจัดอย่างไม่เป็นทางการ ความฉลาดของเด็กจะดีขึ้นถ้าได้รับการอบรมด้วยวิธีที่ละเอียดอ่อน เพื่อศึกษาดูว่าเด็กคนไหนพบความยากลำบากในโรงเรียน คนไหนประสบความสำเร็จตามฐานความคิดเรื่อง ความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient : IQ) กลุ่มนี้ให้คำจำกัดความคำว่าปัญญา (Intelligence) ว่าปัญญาเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดซึ่งสามารถเปลี่ยนได้เมื่อมีวุฒิภาวะสูงขึ้น จากการมีประสบการณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่ออื่น

ในศตวรรษนี้ได้เกิดมีทฤษฎีใหม่ๆ งานวิจัยเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กเล็ก ทฤษฎีระบบชีววิทยาแขนงที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่อกันเองและต่อสิ่งแวดล้อม (Ecology) และ ทฤษฎีสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Theory)

กลุ่มทฤษฎีสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Theory) นำโดยนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ชื่อ เลฟ เซเบโนวิช ไวทอตสกี (Lev Semenovich Vygotsky) (ค.ศ.1896 – 1934) ไวทอตสกีเริ่มมีความสนใจในเรื่องการศึกษาในช่วงของการปฏิรูปในประเทศรัสเซีย โดยเขามีความหวังที่จะสร้างความเข้าใจใหม่ที่จะแก้ปัญหาการศึกษาและสังคมในช่วงนั้น โดยตั้งข้อสันนิษฐานว่าพัฒนาการของเด็กมีผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมในสังคม เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง เพื่อนเล่น และเพื่อนในห้องเรียน รวมทั้งการได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ เช่น หนังสือ ของเล่น กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เด็กทำที่บ้าน ในห้องเรียน หรือในสนามเด็กเล่น ดังนั้นการเรียนรู้นำไปสู่การเกิดพัฒนาการหากมีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) นั่นคือ เด็กเรียนรู้ทักษะใหม่ ความรู้ใหม่ และแก้ปัญหาได้จากการสนับสนุนของผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีทักษะสูงกว่า ซึ่งสำหรับเด็กแล้วการเล่นนำไปสู่การเรียนรู้สูงสุด แม้ว่าไวทอตสกีจะเกิดในช่วงปีเดียวกับเพียเจต์ แต่แนวคิด

ของเขายังไม่เป็นที่รู้จักในสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งเริ่มมีการแปลความคิดของเขาเป็นภาษาอังกฤษเมื่อปีค.ศ. 1970 หลังจากที่เขาเสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งปรากฏว่าความคิดของเขากลายเป็นที่นิยมทั้งในวงการจิตวิทยาและการศึกษาในระยะต่อมา

ทฤษฎีระบบชีววิทยาแขนงที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตต่อตัวเองและต่อสิ่งแวดล้อม (Ecology) ที่พัฒนาโดย ยูรี บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Urie Bronfenbrenner) (ค.ศ. 1917 – 2005) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันที่เขาคิดว่ามีโครงสร้าง 4 แบบ ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก คือ สายสัมพันธ์ระหว่างแวดล้อม (Microsystem) คือรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ที่มีทันทีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวของเด็ก และอิทธิพลของเด็กที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมโดยทันที ส่วนที่ 2 คือ สังคมภายนอก (Mesosystem) คือ อิทธิพลในระดับถัดไป เช่น โรงเรียน เพื่อนบ้าน สถานเลี้ยงเด็ก วัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน อิทธิพลในระดับที่ 3 คือ การเชื่อมโยงระหว่างกันในระบบแวดล้อม (Exosystem) รวมถึงอิทธิพลที่เด็กไม่ได้เกี่ยวพันโดยตรง แต่มีผลต่อพัฒนาการและการเลี้ยงดู เช่น การศึกษาของพ่อแม่ ที่ทำงานของพ่อแม่ สุขภาพ บริการในสังคม และอิทธิพลในระดับที่ 4 คือ วัฒนธรรมประเพณีในแต่ละบุคคล (Macrosystem) ประกอบด้วย ค่านิยม กฎหมาย แหล่งทรัพยากร วัฒนธรรมที่เด็กถูกเลี้ยงมา

1.7.2 ประวัติการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

อารี รังสินันท์ (ภกเนตร ธรรมบวร. 2549 : 88 ; อ้างอิงจาก 2524 : 125) แบ่งวิวัฒนาการของการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยเป็น 5 ระยะ คือ

1.7.2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัยก่อนมีระบบโรงเรียน

การศึกษาของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นับเป็นการศึกษาก่อนมีระบบโรงเรียน กล่าวคือ ยังไม่มีโรงเรียนสำหรับเรียนหนังสือโดยเฉพาะ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีกำหนดเวลาเรียน และไม่มีการวัดผลการศึกษา รัฐไม่ได้เป็นผู้จัดการศึกษาโดยตรง แต่มอบให้วัดเป็นผู้จัดตามความสามารถ และเหมาะสมของแต่ละวัด โดยมีพระสงฆ์เป็นครูผู้สอน

การจัดการศึกษาปฐมวัยสมัยก่อนมีระบบโรงเรียนนั้น จัดตามประเภทของเด็ก ได้แก่ การปฐมวัยศึกษาสำหรับเจ้านายเชื้อพระวงศ์ที่มีอายุตั้งแต่ 3 ขวบขึ้นไปจนถึง 7 ขวบ การเรียนในระดับนี้ยังเรียนรวมกันทั้งหญิงและชาย ประเภทที่สอง คือการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับบุคคลที่มีฐานะดีโดยพ่อแม่จะจ้างครูมาสอนหนังสือแก่เด็กที่บ้าน ประเภทที่สาม คือการจัดการศึกษาปฐมวัยแก่บุคคลธรรมดาที่พ่อแม่มีฐานะยากจน และมีความจำเป็นต้องประกอบอาชีพ ไม่มีผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ก็จะนำเด็กไปฝากไว้ที่วัดเพื่อให้เรียนหนังสือ และฝึกพระธรรมวินัย

1.7.2.2 การจัดการศึกษาปฐมวัยสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในปี ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้จัดตั้งโรงเรียนราชกุมาร และในปี ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) ได้จัดตั้งโรงเรียนราชกุมารขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาของพระเจ้าลูกยาเธอที่ยังทรงพระเยาว์ และมีแนวความคิดในการจัดที่มุ่งส่งเสริมให้มีการ

สร้างแรงจูงใจแก่เด็ก โดยใช้วิธีการสอนที่ทำให้เด็กเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน และสนับสนุนให้เด็กลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง

นอกจากนั้น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาปฐมวัยได้พัฒนาต่อมาในรูปของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยพระอัครชายาเธอพระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์ กรมขุนสุทธาสินีนาฏในรัชกาลที่ 5 เป็นผู้ดำริก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2433 ที่ตำบลสวนมะลิ ถนนบำรุงเมือง เพื่อเลี้ยงดูเด็กกำพร้า ยากจน และเด็กจรจัด เพื่อช่วยให้เด็กรอดพ้นอันตราย มีความปลอดภัย และเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีต่อไป

1.7.2.3 การจัดการศึกษาปฐมวัยสมัยมีระบบโรงเรียน

การศึกษาปฐมวัยสมัยมีระบบโรงเรียน เริ่มขึ้นตั้งแต่มีโครงการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2441 เป็นต้นมา ซึ่งมีการจัดการศึกษาปฐมวัยในรูปของโรงเรียนมูลศึกษา หรือการศึกษาเบื้องต้น โดยเน้นการเรียนอ่าน เขียน และคิดเลขเป็นหลัก ในสมัยนั้นการจัดชั้นมูลศึกษานิยมจัดในโรงเรียนประถมศึกษา และเป็นการจัดเพื่อเตรียมเข้าโรงเรียนชั้นประถมศึกษา จึงจัดกันเองโดยไม่มีหลักสูตร หรือระเบียบการสอน ครูผู้สอนมีความรู้พอจะสอนเด็กให้อ่านออกเขียนได้เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาปฐมวัยในระยะแรกเริ่มมีระบบโรงเรียนเน้นการสอนหนังสือเป็นสำคัญ

1.7.2.4 การจัดการศึกษาปฐมวัยสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการพัฒนารูปแบบของการจัดการศึกษาปฐมวัยในรูปของโรงเรียนอนุบาล (kindergarten) ตามแนวคิดของฟร็อบเอลและมอนเตสซอรี โดยได้เริ่มดำเนินการในโรงเรียนราษฎร์เป็นส่วนใหญ่ อาทิ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนราชินี และโรงเรียนมาแตร์เดอี เป็นต้น

โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย หรือโรงเรียนวังหลังได้จัดตั้งแผนกอนุบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2454 ซึ่งเป็นโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกที่เปิดขึ้น และดำเนินการโดยนางสาวโคลด์ (Miss Edna Sana Cold) จัดการสอนตามแนวฟร็อบเอลที่เน้นเรียนปนเล่น มีการนำเอาวิชาศิลปะ การร้องรำ เพลง ดนตรี และการฝึกความพร้อมทางด้านสายตา และกล้ามเนื้อมาใช้

ในปี พ.ศ.2483 กระทรวงธรรมการ หรือกระทรวงศึกษาธิการได้เปิดโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของรัฐขึ้นโดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ” ซึ่งได้รับเงินบริจาคจาก นางสาวละออ หลิมเซ่งไถ่ สำหรับสร้างอาคารเรียน โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศได้เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2483 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองจัดการอนุบาลศึกษา และเพื่อทดสอบความสนใจ และความเข้าใจของประชาชนในเรื่องการอนุบาลศึกษา โรงเรียนเปิดรับนักเรียนชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 3 ปี 6 เดือน ไปจนถึง 6 ปี หรือจนเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของฟร็อบเอล และใช้วิธีการสอนแบบเรียนปนเล่น โดยส่งเสริมให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง

1.7.2.5 การจัดการศึกษาปฐมวัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นต้นมา การศึกษาปฐมวัยได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับต่างๆ อาทิ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 เป็นต้น โดยรัฐได้ให้ความสำคัญของการศึกษาระดับนี้มากขึ้น ซึ่งปรากฏว่าหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ได้ให้ความสนใจกันเป็นอย่างมาก

ในปี พ.ศ.2540 กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาควรประกาศใช้เป็นหลักสูตร เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2540 จึงถือเป็นหลักสูตรฉบับแรกของประเทศไทย หลักสูตรได้กำหนดปรัชญา การศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี บนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็ก ให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีความสมดุลและต่อเนื่อง โดยมีการจัดประสบการณ์ผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน

1.8 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในส่วนของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังต่อไปนี้

ในปีพ.ศ. 2542 ประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกขึ้น ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา (นภเนตร ธรรมบวร. 2549 : 92) และถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทที่เป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย การปฏิรูปการศึกษาของไทยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นี้ ถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศครั้งที่ 2 นับตั้งแต่มีการปฏิรูปครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2543ก : 6) กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่าเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน กล่าวคือการศึกษาครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนตาย โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่ให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ.2542 โดยให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีในที่นี้นั้นจะครอบคลุมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยไม่ครอบคลุมการศึกษาระดับปฐมวัย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญแก่การพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งหมายถึงเด็กในช่วงอายุระหว่าง 0 – 5 ปี (เด็กตั้งแต่แรกปฏิสนธิ ถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) จึงมีการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ครอบคลุมเด็กอายุ 0 – 5 ปี ดังนี้

1.8.1 แนวการจัดการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แนวการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (นภเนตร ธรรมบวร. 2549 : 93) และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจ และสัมพันธ์กับวิถีชีวิตตามธรรมชาติของผู้เรียน ดังที่ปรากฏในมาตราที่ 24 วรรคที่ 1 – 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543ก : 14)

1.8.1.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.8.1.2 ผูกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.8.1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น และทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

1.8.1.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

1.8.1.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

1.8.1.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ส่วนการประเมินผู้เรียนได้กล่าวถึงในมาตราที่ 26 โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และจากการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ

1.8.2 รูปแบบระบบการศึกษา

รูปแบบระบบการศึกษาปฐมวัยสามารถทำได้ใน 3 รูปแบบ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543ก : 10)

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ ศึกษา

ในการวิจัยนี้ ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองที่พาบุตรหลานมาร่วมกิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาการเด็กเล็ก จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play and Music) ซึ่งเป็นการศึกษาตามอรรถาศัย โดยจิมโบรีเกิดขึ้นครั้งแรกในปีค.ศ.1976 โดยคุณโจน บาร์น (Joan Barnes) คุณแม่จากเมืองมารีน เค้าท์ตี้ (Marin County) รัฐแคลิฟอร์เนีย (California) อยากจะหาที่ที่ปลอดภัย สนุกสนาน พร้อมทั้งมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยสำหรับผู้ปกครองและเด็ก ๆ สามารถที่จะเล่นด้วยกันได้ เธอจึงได้ริเริ่มที่จะสร้างโปรแกรมขึ้นมาด้วยตัวเอง

จิมโบรีมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับจากองค์กรที่เชี่ยวชาญในการให้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเล็กในสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อว่า ซีโร ทู ทรี (Zero to Three) เพื่อให้แน่ใจได้ว่าทุกกิจกรรมถูกออกแบบอย่างเหมาะสมในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีร่วมกันระหว่างพ่อ แม่ และลูก

1.8.3 ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษามี 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอรรถาศัย ดังนี้

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาตามอรรถาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

1.8.4 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น
2. โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น
3. ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียนบุคคล ครอบครัวชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กร

วิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

1.8.5 ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์

ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 สามารถสรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้ (นภเนตร ธรรมวร. 2549 : 95 ; อ้างอิงจาก คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 11)

ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนที่เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข
คนดี หมายถึง คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่แสดงออก อาทิ มีวินัย ซื่อสัตย์ มีเหตุผล ชยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

คนเก่ง หมายถึง คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ ความสามารถทางด้านภาษา เป็นต้น

คนมีความสุข หมายถึง คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

1.9 การจัดการสถานศึกษาปฐมวัย

การจัดการสถานศึกษาสำหรับเด็กมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งบิดา-มารดา หรือผู้ปกครองควรทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลโดยรวมเกี่ยวกับสถานศึกษาในด้านต่างๆ ทั้งด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการเรียนการสอน รวมถึงด้านบริการ เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกโรงเรียนที่เหมาะสมให้กับบุตรหลาน ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

1.9.1 ด้านสถานที่

สถานที่และสิ่งแวดล้อมรอบๆโรงเรียนสามารถส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กได้เช่นกัน ผู้ปกครองจึงควรเอาใจใส่ด้านสถานที่ของโรงเรียนด้วย ดังจะมีผู้กล่าวถึงการจัดการสถานศึกษาปฐมวัยด้านสถานที่ ดังต่อไปนี้

จุฬารัตน์ ประจงพงศ์พันธุ์ (2546 : 15) กล่าวว่า ในการเลือกโรงเรียนให้แก่เด็ก ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษหรือมลภาวะให้แก่เด็กๆ และควรอยู่ในสถานที่ซึ่งสามารถเดินทางไปมาได้สะดวกเพื่อประโยชน์ในการรับ – ส่งบุตรหลานในกรณีที่ผู้ปกครองทำการรับ-ส่งด้วยตนเอง อีกทั้งการจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ก็มีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมประสบการณ์และพัฒนาการของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 9) ได้กำหนด
แนวการจัดสภาพแวดล้อม ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

1.1 จัดให้มีบรรยากาศภายในอยู่ สะดวกสบายคล้ายบ้านมากที่สุด

1.2 มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก สะอาด ปลอดภัย ผนังและ
เพดานควรทาสีอ่อน เบ็นตา เช่น สีครีม สีฟ้าอ่อน สีเขียวอ่อน ฯลฯ

1.3 จัดให้มีมุมประสบการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาจาก
การเล่น จัดแบ่งพื้นที่ภายในห้องให้มีมุมเล่นสำหรับเด็กอย่างน้อย 5 มุม เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุม
หนังสือ มุมธรรมชาติ มุมศิลปะ ฯลฯ โดยจัดหมอนเวียนและเปลี่ยนสื่อ หรือเครื่องเล่นตามความ
เหมาะสม

1.4 จัดให้มีวัสดุ ครุภัณฑ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้สำหรับเก็บเครื่องนอนเครื่องใช้
ส่วนตัวของเด็ก และเครื่องเล่นมีขนาดเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก

1.5 ควรมีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมรายบุคคล กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่

2. การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

2.1 ควรมีสนาม บริเวณร่มรื่น บริเวณโล่งแจ้ง โดยคำนึงถึงความปลอดภัย
และประโยชน์ของการใช้สอย

2.2 สนามเด็กเล่น มีบริเวณกว้างเพียงพอกับจำนวนเด็ก มีพื้นผิวที่มีทั้ง
พื้นดิน ทราย หญ้า ทั้งที่เป็นเนินและที่ราบ แบ่งพื้นที่บางส่วนสำหรับจัดวางของเล่นทั้งชนิดที่มีล้อ
เครื่องเล่นปืนปาย เครื่องเล่นทรงตัว ชิงช้า กระดานลื่น ที่สำหรับเล่นน้ำเล่นทราย

2.3 เครื่องเล่นต่างๆต้องเหมาะสมกับวัยเด็ก มีความแข็งแรง ทนทาน อยู่ใน
สภาพที่ใช้การได้ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก

2.4 ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อความสดชื่นสวยงาม รวมทั้งปลูกไม้ใหญ่เพื่อ
ความร่มรื่น ถ้าสามารถทำสวนหย่อมได้จะช่วยสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับเด็ก

เยาวยา เดชะคุปต์ (2540 : 177) กล่าวว่า ห้องเรียนสำหรับเด็กระดับ
อนุบาลควรมีขนาดใหญ่พอที่เด็กจะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกอึดอัด การจัด
สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนควรจัดให้มีสภาพคล้ายบ้าน และมีความยืดหยุ่น ห้องเรียนควรเป็นรูป
สี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ติดกับพื้นดิน ไม่ควรมีชอกมุมที่เด็กจะหลบซ่อนได้ ควรมีห้องน้ำและอ่างล้างมือไว้ใน
ห้อง ประตูทางเข้าควรอยู่ระดับเดียวกับพื้น ห้องเรียนที่เหมาะสมควรมีขนาด 40 x 60 ตารางฟุต ต่อ
เด็ก 1 คน ควรมีเนื้อที่นอกห้องเรียนที่ใช้เป็นสนามเล่นและบริเวณที่จะใช้ปลูกต้นไม้ หรือทำสวนครัว
สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบริเวณโรงเรียน มีอิทธิพล
ต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งสถานศึกษาปฐมวัยต้องคำนึงถึงและเตรียมให้พร้อม
เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้อย่างสะดวก สะอาด ปลอดภัย และมีความสุขเมื่ออยู่ในโรงเรียน

1.9.2 ด้านบุคลากร

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กอนุบาล ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุลและกลมกลืน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 9 – 13) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกครูต้นแบบ ปี 2544 ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ ครูต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถด้านวิชาการ โดยเน้นความสำคัญทั้งกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ความรู้ คุณธรรม และบูรณาการในเรื่องราวต่างๆให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา
2. การครองตนของครู หมายถึง การเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านส่วนตัวและครอบครัว มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จรรยาบรรณวิชาชีพ ศิลป วัฒนธรรม ของชาติ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เป็นที่ยอมรับของครู ผู้เรียน และชุมชน
3. การประสานงานกับชุมชน หมายถึง การเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ และศรัทธาจากชุมชนในความสามารถ บุคลิกภาพและคุณงามความดี เป็นผู้นำชุมชนทางวิชาการ เป็นสมาชิกและสนับสนุนองค์กรวิชาชีพครู รู้จักองค์ประกอบของชุมชนอันเป็นที่ตั้งของโรงเรียน เป็นอย่างดี สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการร่วมกันจัด และพัฒนาการศึกษา สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถนำโรงเรียนช่วยเหลือชุมชนและร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดว่าความต้องการด้านบุคลากร หมายถึง เรื่องการจัดการเรียนการสอน เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวและแผนการจัดประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การผลิตสื่อและการใช้สื่อ การจัดชั้นเรียน เรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับเด็ก เช่น ความรัก เมตตา กรุณาต่อเด็ก สามารถอยู่กับเด็กได้ เข้าใจธรรมชาติของเด็ก เข้าใจความต้องการของเด็ก มีบุคลิกภาพดี วาจาสุภาพ น้ำเสียงอ่อนโยน ยิ้มแย้มแจ่มใส รักเด็ก เรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเรื่องคุณลักษณะของบุคลากร เช่น มีศรัทธาในวิชาชีพ อารมณ์ดี ใจเย็น มีความเป็นระเบียบ สะอาด ประหยัด อดทน ขยัน ซื่อสัตย์ ยุติธรรม ใจดี ชอบศิลปะ สุขภาพดี และแคล่วคล่องว่องไว

เยาวพา เดเซคูปต์ (2542 : 110 – 111) กล่าวว่า ครูที่สอนในระดับอนุบาลจะต้องเป็นทั้งมารดา พี่เลี้ยง เพื่อน และผู้นำของเด็ก จึงต้องมีนิสัยและจิตใจดี สามารถที่จะอยู่กับเด็กได้ ครูระดับนี้จึงควรมีคุณลักษณะโดยทั่วไป ดังนี้

1. มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับท่าทาง เช่น การเดิน การยืน และแต่งกายดี เหมาะสมกับสภาพและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น
2. วาจาสุภาพ น้ำเสียงอ่อนโยน และการพูดกับเด็กต้องใช้คำสุภาพเสมอ จะทำให้เด็กมี วาจาดี และประโยคที่พูดกับเด็กควรเป็นประโยคที่สมบูรณ์และชัดเจน
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส ยิ้มง่าย นำพูด นำคบหาสมาคมด้วย ซึ่งจะทำให้เด็กมีความรู้สึกอบอุ่น และโดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กนั้น ครูผู้สอนควรให้ความเป็นกันเองกับ เด็กให้มากที่สุด
4. มีความรักเด็กและปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรักอย่างแท้จริงและเสมอหน้ากัน
5. อารมณ์ดี ใจเย็น ผู้ที่อยู่กับเด็กต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย ไม่ โมโหร้าย ไม่ตกใจและตื่นเต้นจนเกินไป มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟังพิจารณาเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก และชี้แจงแก่เด็กอย่างมีเหตุผล
6. เมตตา กรุณา ปกติเด็กเล็ก ๆ จะมีจิตใจอ่อนโยน ถ้าครูดูแลเด็กด้วยความเมตตา กรุณา จะทำให้เด็กกว้างง่ายและเป็นคนดี เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะมีเมตตากรุณาเช่นเดียวกับครู
7. ความเป็นระเบียบ สะอาด และประหยัด พร้อมทั้งฝึกเด็กให้เคยชินด้วยการจัดสภาพ ห้องเรียน เช่น มุมของเล่นให้เป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักเก็บรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ
8. ออดทน ครูต้องฝึกตนเองให้มีความอดทน เพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจ และทำอะไรได้ เท่าผู้ใหญ่จึงต้องใช้เวลาและความอดทนอย่างมากในการฝึกลูกน้อย
9. ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ไม่ดูดาย ขยันทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี
10. ซื่อสัตย์ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม
11. ยุติธรรมและตัดสินใจดี ครูผู้สอนจะต้องมีความยุติธรรมเป็นอย่างดี เมื่อมีปัญหา เกิดขึ้นจะต้องพิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบ วางตนเป็นกลาง รู้จักเหตุและผล ตัดสินปัญหาตามเหตุ และผล และสามารถตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะแก้ปัญหาได้
12. เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กเล็ก ๆ ว่ายังต้องการความดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด ครูผู้สอนควรให้ความอบอุ่นแก่เด็กเสมือนคนในครอบครัวของเด็กเอง สิ่งนี้จะเป็น เครื่องช่วยให้เด็กอยากมาโรงเรียน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้
13. ชอบศิลปะ ครูสอนเด็กเล็กควรมีความสามารถในการวาดภาพได้ ร้องเพลงได้ ทำ การฝีมือได้ เล่นดนตรีได้ เหล่านี้จะช่วยในการสอนเด็กได้เป็นอย่างดี
14. สุขภาพดี ครูควรรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ยิ่งอยู่กับเด็กเล็กมากเท่าใด ครูจะต้อง ระวังเรื่องสุขภาพให้มาก เพราะจะต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ บางทีก็เล่นกับเด็กด้วย
15. แคล่วคล่องว่องไว การอยู่กับเด็กเล็ก ๆ ซึ่งซุกซนและเคลื่อนไหวอยู่เสมอ นั้น ครูเด็ก เล็กจึงควรคล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉง สามารถติดตามเด็กได้ทัน

รัตนา ศรีเหรียญ (2544 : 20 – 23) จำแนกบทบาทของครูอนุบาลเป็น 3 ประการ ได้แก่

1. การสั่งสอน เป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในวิชาการแขนงต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นความรู้พื้นฐาน และความรู้เฉพาะด้าน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้แขนงต่าง ๆ เข้าด้วยกันในลักษณะของการบูรณาการ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

2. การให้การอบรม เป็นการที่ครูปลูกฝังแนวความคิด ความเชื่อ ทศนคติ หรือค่านิยมให้กับผู้เรียน

3. การเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะเด็กมักเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่ตนใกล้ชิดและให้ความเคารพนับถือ ถ้านักเรียนเกิดความประทับใจในพฤติกรรมของครูคนใดก็มักจะยึดถือครูผู้นั้นเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

ครูอนุบาลมีบทบาทสำคัญทั้งต่อผู้ปกครอง และต่อเด็ก เป็นผู้ให้การสั่งสอน อบรม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก จึงต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่ดี ดังนั้น บุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานในสถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้บุคลากรสามารถที่จะกำหนดคุณภาพของโรงเรียน คือ การจัดทำหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากร ซึ่งควรคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และอัตราส่วนที่เหมาะสม ซึ่งมีผลต่อการดูแลเด็กแต่ละคน

1.9.3 ด้านหลักสูตรและแนวการจัดประสบการณ์

การเรียนการสอนสำหรับเด็กอนุบาลมีลักษณะที่แตกต่างจากเด็กในวัยสูงขึ้นไป

เพราะเด็กอนุบาลจะเรียนรู้ได้ดีจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่น การทำงานศิลปะ เป็นต้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงหลักสูตรและการเรียนการสอนไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2546 : 20) กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก

อนุบาลไว้ในหลักสูตร ดังนี้

1. ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจของเด็ก
2. สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์
3. จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จาก ประสบการณ์สัมผัสทั้ง ๕

และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

4. เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่างๆ รอบตัว

เด็ก อย่างหลากหลาย

5. จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย

เหมาะสมกับเด็ก

6. ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

7. ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

กุลยา ตันติผลลาชีวะ (2545 : 12 – 13) กล่าวว่า สำหรับเด็กปฐมวัย การเรียนรู้ไม่ใช่การอ่าน คัด เขียน และคิดเลข เพราะการสอนเช่นนั้นเป็นการเร่งรัดพัฒนาการเด็กให้เร็วไปกว่าธรรมชาติ ซึ่งเป็นการสร้างให้เด็กเครียดและคับข้องใจ และเป็นการทำลายสุขภาพจิตของเด็ก โดยธรรมชาติพัฒนาการของเด็กแต่ละคนมีอัตราแตกต่างกันในแต่ละด้าน ประการณที่เด็กได้รับจะเป็นองค์ความรู้สะสม ซึ่งต้องเกิดจากการเล่นหรือการทำกิจกรรม ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากบ้านหรือที่ครูจัดขึ้น จะทำให้เด็กเรียนรู้ด้วยการซึมซับประสบการณ์จากการพูด การฟัง การสังเกต และการใช้ความคิดขณะทำกิจกรรมและสัมผัสกิจกรรมที่เด็กได้รับนั้นต้องสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของเด็กด้วย

การสอนเด็กปฐมวัยมิใช่การบอกเด็กให้ทำตามคำสั่งของครู หรือทำกิจกรรมตามที่ครูกำหนด แต่การสอนเด็กปฐมวัยคือการแนะแนว และอำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ครูจัด สิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกระตุ้นให้เด็กเกิดการอยากเรียนรู้ เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติ ได้สัมผัส ได้ทดลอง และได้คิดแก้ไขปัญหา กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดต้องมีความหลากหลาย และให้เวลาแก่เด็กมากพอ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยซึ่งมีประสบการณ์ต้นทุนน้อย พัฒนาการทางปัญญายังไม่เป็นนามธรรม ครูต้องให้เด็กมีการสะสมประสบการณ์ต้นทุนด้วยตัวเด็กเอง โดยการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เด็กสามารถสัมผัสได้ คิดค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ การให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านรูปแบบของการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดทักษะในการเรียนรู้ชีวิต

1.9.4 ด้านบริการ

การจัดบริการด้านต่างๆในโรงเรียนอนุบาล เป็นการอำนวยความสะดวก เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบริการที่ควรจัดให้มีขึ้นในโรงเรียนอนุบาล ได้แก่ บริการด้านโภชนาการ บริการด้านสุขอนามัย บริการด้านความปลอดภัย และบริการรองรับส่งนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 19) ได้ให้ความหมายของการบริการในสถานศึกษาปฐมวัยว่า การบริการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักเรียน ซึ่งจัดบริการให้นักเรียนวัยอนุบาล เพื่ออำนวยความสะดวก ปลอดภัย และให้ผลเต็มที่ต่อการเพิ่มพูนความสมบูรณ์และประสบการณ์ชีวิตโดยตรงแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอน การบริการนักเรียน ได้แก่ การจัดบริการด้านโภชนาการ การจัดบริการด้านสุขอนามัย และการจัดบริการด้านความปลอดภัยของนักเรียน

1.9.4.1 บริการด้านโภชนาการ

บริการด้านโภชนาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงาน 2 งาน คือ การจัดอาหารและการให้ความรู้ด้านอาหาร โดยที่การจัดบริการด้านโภชนาการมีความสำคัญต่อการพัฒนาของเด็กอนุบาล เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่ร่างกายมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเกิดผลดีเมื่อได้รับการเลี้ยงดูด้วยโภชนาการที่ถูกต้อง (อารมณ สุวรรณपाल. 2537 : 117)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535 : 29) กล่าวว่า อาหารที่มีประโยชน์และคุณค่าจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของร่างกาย อารมณ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ เด็กต้องได้รับอาหารที่เพียงพอและได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับนิสัยในการกินอาหารที่ถูกต้อง โดยมีหลักในการจัดอาหารสำหรับโรงเรียนอนุบาล ดังนี้

1. อาหารและของว่างในแต่ละวันจะต้องมีปริมาณและคุณค่าตามหลักโภชนาการ
2. ควรติดรายการอาหารไว้ให้เห็นได้ชัด ผู้ปกครองจะต้องทราบว่าเป็นแต่ละวันอาหารที่เด็กได้บริโภคจริงคืออะไรบ้าง อุปกรณ์ในการกินอาหารต้องสะอาด และมีขนาดที่เหมาะสมกับเด็ก เวลาอาหารเป็นเวลาที่ได้เรียนรู้ทางสังคมและเรียนรู้ประสบการณ์ ดังนั้นระหว่างอาหารจะต้องมีผู้ใหญ่อยู่กับเด็กด้วย อย่างน้อยที่สุด 1 คน
3. อาหารที่เด็กนำมาจากบ้าน เช่น นม โจ๊ก ขนม ต้องเก็บไว้อย่างดีจนกว่าจะถึงเวลาอาหาร ควรเก็บไว้ในตู้เย็น หรือมีฝาครอบมิดชิด
4. อาหารจะต้องถูกจัดเตรียมในที่ที่สะอาด สะดวกและภาชนะที่ใช้ต้องไม่เป็นอันตราย เช่น ไม่ใช้ภาชนะพลาสติกใส่อาหารร้อน ไม่ใช้ช้อนสังกะสี การปรุงอาหารจะต้องจัดปรุงให้สุก และรักษาคุณค่าทางอาหารไว้

บริการด้านโภชนาการจึงหมายถึงการจัดอาหารที่มีประโยชน์ มีคุณค่าตามหลักโภชนาการ และมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของเด็กอนุบาล ซึ่งโรงเรียนอาจจัดโครงการอาหารกลางวันที่มีอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสมบูรณ์ให้กับนักเรียน

1.9.4.2 บริการด้านสุขอนามัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535 : 25 – 28) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และถูกสุขอนามัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง หลักสูตรที่ดี หรือปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ไม่สามารถทดแทนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อเด็กได้ โรงเรียนอนุบาลที่มีคุณภาพต้องมุ่งป้องกันการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ และเตรียมการสำหรับสิ่งฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนให้การศึกษากับเด็กในด้านการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับสุขอนามัยและความปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

1. โรงเรียนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายในการป้องกันสุขภาพ และความปลอดภัยของเด็กโดยส่วนรวม เช่น การสุขาภิบาล สุขอนามัย และคุณภาพน้ำของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และการป้องกันไฟไหม้

2. บุคลากรแต่ละคนต้องมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีเหมาะแก่การดูแลเด็ก โดยบุคลากรทุกคนต้องได้รับการตรวจสุขภาพ บุคลากรใหม่จะต้องมีระยะทดลองการปฏิบัติงานที่เพียงพอให้ผู้บริหารตัดสินใจได้ว่า เหมาะกับการทำงานร่วมกับเด็กหรือไม่

3. เด็กแต่ละคนต้องมีบันทึกสุขภาพ

4. โรงเรียนควรกำหนดข้อจำกัดในการมาเรียนของเด็กที่ป่วย มีการจัดบุคลากรรับผิดชอบเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ ดูแลเด็กป่วย และป้องกันเด็กที่มีสุขภาพดี

5. ควรดูแลความปลอดภัยเมื่อเด็กมาถึงโรงเรียนและกลับบ้าน เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุคลากร โดยจัดให้มีบัตรประจำตัวผู้ปกครองและสมุดลงชื่อเมื่อมาส่งหรือรับ เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กได้กลับออกไปกับบุคคลที่มีสิทธิในการรับเด็กเท่านั้น

6. ถ้าโรงเรียนมียานพาหนะรับส่งเด็ก ยานพาหนะนั้นต้องมีเครื่องป้องกันไม่ให้เกิดพลัดตก มีสภาพปลอดภัย มีอุปกรณ์ภายในรถที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

7. เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนอุปกรณ์ทุกชิ้นที่เด็กใช้ ต้องทำความสะอาดทุกวัน และดูแลให้สะอาดปราศจากเชื้อโรค

8. ของใช้ส่วนตัวเด็ก แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดตัว จะต้องสะอาด จัดเก็บในที่เก็บของของแต่ละคนอย่างเป็นระเบียบ

9. ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ดื่ม น้ำ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรจัดอย่างเหมาะสมกับตัวเด็ก และถูกสุขลักษณะ

10. สภาพของห้องและบริเวณอาคาร ควรจัดให้ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ

11. เครื่องเล่นสนามต้องจัดให้ใช้อย่างปลอดภัย

12. ยา สารเคมี และสิ่งอันตรายอื่น ๆ ควรมีฉลากระบุรายละเอียดต่าง ๆ และจัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยพ้นมือเด็ก

13. โรงเรียนต้องฝึกบุคลากรให้มีทักษะในการป้องกัน และแก้ไขเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น

14. โรงเรียนต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการปฐมพยาบาลเหตุฉุกเฉินอย่างน้อย 1 คน ประจำอยู่ตลอดเวลา มีวัสดุในการปฐมพยาบาลอย่างครบถ้วนและเพียงพอ

บริการด้านสุขอนามัยจึงหมายถึงการบริการสุขภาพที่สถานศึกษาควรจัดให้กับเด็ก ได้แก่ ห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ วัดสายตา ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และการบริการด้านทันตกรรม

1.9.4.3 บริการด้านความปลอดภัย

บริการด้านความปลอดภัย เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการสถานศึกษาที่ควรคำนึงถึง ซึ่งมีผู้กล่าวถึง ดังนี้

สูตราร์ตัน แซซี่ (2542 : 28) กล่าวว่า นักเรียนระดับอนุบาลมักได้รับบาดเจ็บซึ่งเกิดจากอุบัติเหตุเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นไปโดยธรรมชาติ และเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากนัก ทั้งในทางกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสมอง ดังนั้นอุบัติเหตุจึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาล จึงเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถละเลยได้ ดังนี้

1. ภายในอาคารเรียน ควรกำหนดให้มีกฎ ระเบียบ การขจัดอันตราย การตรวจสอบความแข็งแรง จัดวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการใช้รักษาความปลอดภัย มีการบำรุงดูแลรักษาครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงอยู่เสมอ จัดให้มีไฟส่องอาคารเรียน เวลากลางคืนสำหรับใช้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ดูแลพื้นอาคารมิให้ลื่น จัดให้มีระบบสัญญาณเตือนไฟช่องทางหนีไฟและมีการตรวจเป็นระยะ

2. ภายในสนามเด็กเล่น ผู้บริหารควรดูแลในเรื่องความเหมาะสมสำหรับบริเวณที่จัดแบ่งส่วนเป็นสนามหญ้า ซีเมนต์และบ่อทราย การระบายน้ำจากสนาม การดูแลในเรื่องแบ่งเขตการเล่น มอบความรับผิดชอบในการดูแลเด็กและสนามเด็กเล่นให้เหมาะสม ปลอดภัยและสิ่งที่ไม่ได้ คือ การจัดสรรงบประมาณสำหรับจักซื้ออุปกรณ์และซ่อมแซม

3. การจราจร บริเวณอาคาร บ้านใด มุมไม้บล็อกลดลงจนสถานที่รับเด็กส่งขึ้น-ลงรถในบริเวณสถานศึกษา สถานที่จอดรถให้เป็นระเบียบ ภายในอาคารและบ้านใดควรจะมีสัญญาณหรือเส้นการเดินของเด็กเพื่อความปลอดภัย

4. การติดต่อสื่อสารภายในสถานศึกษา เมื่อเกิดเหตุการณ์เฉพาะหน้าการใช้เครื่องมือในการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญ วัสดุ หรือครุภัณฑ์ประเภทสัญญาณต่างๆ การใช้โทรศัพท์ภายในควรจัดตั้งไว้ในที่ที่สะดวกต่อการใช้ และถ้าเป็นไปได้ควรมีจุดสำหรับสื่อสารติดต่อกันทุกอาคาร

สรุปได้ว่า บริการด้านความปลอดภัยควรเป็นการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยของเด็ก เช่น การจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการใช้รักษาความปลอดภัย การจัดครูเวร การบำรุงรักษาครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงอยู่เสมอ การจัดทำประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าการจัดการสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นหากผู้ปกครองเลือกโรงเรียนอนุบาลควรสอบถามทางโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการสถานศึกษาด้วย

1.10 การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 97) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่าง

เหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอ เหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อ และเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

1. พื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอน
 - 1.1 ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
 - 1.2 ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
 - 1.3 ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
 - 1.4 ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
 - 1.5 ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ
2. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น
3. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบลิ๊กอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบลิ๊ก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้กับมุมศิลปะ ฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่นวัสดุอุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ 60 นาที การจัดมุมเล่นต่าง ๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1 ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3-5 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง

3.2 ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก

3.3 ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็ก

เรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการเลี้ยงหนอน หรือมีผีเสื้อตัวไฟใส่กล่องไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

3.4 ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

3.5 ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

ดังนั้นแนวการสอนไม่ใช่สิ่งสำคัญเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

1.11 หลักการเลือกโรงเรียนอนุบาล

การเลือกโรงเรียนอนุบาล ผู้ปกครองควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกที่เหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนอนุบาลเป็นอีกสถานที่นอกเหนือจากที่บ้านที่จะเสริมสร้างความรู้ อบรมบ่มนิสัย และสร้างบุคลิกภาพ เพื่อให้เด็กกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ซึ่งมีผู้กล่าวถึงหลักการเลือกโรงเรียนอนุบาลไว้ดังนี้

นภา สุขะมงคล (2545 : 11) กล่าวถึง หลักการเลือกโรงเรียนอนุบาลไว้ว่า มี 5 ประการ ได้แก่

1. ความสะอาดสบาย

ความสะอาดสบายในที่นี้ หมายถึง สะดวกในการรับ-ส่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพื่อไม่ให้ลูกเกิดความเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทางมากนัก เพราะฉะนั้นจึงควรมองหาโรงเรียนที่สามารถรับ-ส่งได้สะดวก ซึ่งก็หมายถึงโรงเรียนที่ใกล้บ้านนั่นเอง

2. บุคลากรของโรงเรียน

เริ่มตั้งแต่บรรดาครูทั้งหลายไปจนถึงพี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่อื่นๆต้องเป็นคนดี จิตใจอ่อนโยน รักเด็ก โดยสังเกตพฤติกรรมเหล่านี้ได้จากการพูดคุยปฏิสัมพันธ์ และที่สำคัญคือ อัตราของครูและพี่เลี้ยงต่อเด็กต้องมีความเหมาะสมและพอเพียง กล่าวคือ สำหรับเด็ก 2-3 ปี ต้องใช้ครู 1 คน พี่เลี้ยง 10 คน ต่อเด็กประมาณ 14 คน ส่วนเด็ก 4 ปีขึ้นไป ควรใช้ครู 1 คน และพี่เลี้ยง 1 คน ต่อเด็กประมาณ 20 คน เพราะเด็กต้องการการดูแลเอาใจใส่และความอบอุ่นจากผู้ใหญ่

3. สถานที่

ต้องมีบริเวณกว้างขวาง สะอาด ปลอดภัย มีห้องเรียนที่กว้างพอ มีที่สำหรับเด็กนอน ห้องน้ำต้องไว้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเด็ก มีสนามหญ้าให้เด็กวิ่งเล่น พร้อมเครื่องเล่นที่สร้างสรรค์อย่างเพียงพอ เพื่อให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ตา หู ปาก จมูก และผิวหนัง ได้อย่างเต็มที่

4. ระบบรักษาความปลอดภัย

ต้องมีรั้วรอบขอบชิด ประตูที่ติดถนนต้องมีกุญแจใส่ให้เรียบร้อย การรับ-ส่งเด็ก และการเข้า-ออกภายในโรงเรียนเป็นอย่างไร ควรพิจารณาให้รอบด้าน

5. อาหาร

พิจารณาถึงการประกอบอาหารของโรงเรียน ดูความสะอาดของห้องครัว พิจารณารายการอาหารว่าถูกต้องตามหลักโภชนาการและมีปริมาณที่พอเพียงหรือไม่

จากที่กล่าวมา การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมของโรงเรียน ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้ลูก เพราะหากผู้ปกครองและโรงเรียนใกล้ชิดกัน ติดต่อกันสื่อสารพูดคุยกันเสมอ โอกาสที่เด็กจะมีความสุขเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ก็จะมีมากขึ้น

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2550ก : 99) กล่าวถึง สิ่งที่ต้องพิจารณาก่อนการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลดังนี้

1. โรงเรียนให้โอกาสผู้ปกครองเยี่ยมชมโรงเรียนหรือไม่ หลายโรงเรียนเปิดโอกาสให้เยี่ยมชมกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนขณะที่มีการเรียนการสอน
2. โรงเรียนที่มีอาคารเรียนสะอาด สภาพแวดล้อมร่มรื่นน่าเรียนอย่างมีความปลอดภัย และมี
 - 2.1 ระบบการป้องกันกรณีที่โรงเรียนตั้งอยู่ในตำแหน่งที่มีภาวะเสี่ยงต่อมลภาวะต่างๆ และอันตรายจากถนนที่มีรถพลุกพล่านหรือแหล่งน้ำ เช่น คู คลอง หนอง บึง สภาพห้องเรียนมีมุมการเรียนรู้ต่างๆตามรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น
 - 2.2 การจัดวางโต๊ะ เก้าอี้ที่เหมาะสมทั้งในด้านจำนวน ขนาด ตำแหน่ง จัดวางได้อย่างสอดคล้องกับกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก
 - 2.3 ขอดูหรือศึกษาหลักสูตร ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมุ่งเน้นอะไร ตารางกิจกรรมประจำวันของเด็กๆ เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กโดยองค์รวมหรือไม่ ถ้าไม่สามารถเข้าใจจากเอกสาร การเยี่ยมชมและสังเกตจากกิจกรรมการเรียนของเด็กในห้องเรียนและโรงเรียน จะช่วยให้เข้าใจหลักสูตรโรงเรียนได้ดีขึ้น
 - 2.4 ไปดูโรงเรียนหลายๆครั้ง ในเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อดูกิจกรรมต่างๆว่าเหมาะสมต่อการสนับสนุนและส่งเสริมเด็กครบถ้วนทุกด้านทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรมจริยธรรม เด็กๆในโรงเรียนมีความร่าเริง สดใส กล้าแสดงออกอย่างสมวัยด้วยกิริยาที่เหมาะสม ปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรทุกระดับที่มีต่อเด็ก โดยเฉพาะความเอาใจใส่ต่อเด็ก เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและบุคลากรภายนอก
 - 2.5 สังเกตการสอนว่าส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ฝึมนั่งตามที่ตั้งต่างๆเป็นผลงานเด็ก ผลงานครู หรือช่างวาดภาพ ส่งเสริมความคิดของเด็กนอกเหนือจากการจำ เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นรับฟังการพูดของเด็ก เด็กสนุกสนานและเพลิดเพลินในการเรียนรู้จากการเล่นและการปฏิบัติจริง
 - 2.6 พิจารณานโยบายของโรงเรียนในเรื่องอัตราส่วนครูต่อเด็ก ซึ่งอัตราส่วนที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุมากกว่า 3 ขวบถึง 5 ขวบ คือ ครู 2 คนต่อนักเรียน 25 คน ขนาดพื้นที่ห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนเด็กหรือไม่ การรับเด็กเรียนร่วมหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.7 โรงเรียนอำนวยความสะดวกในเรื่องโภชนาการและสุขภาพอนามัยพื้นฐานของเด็กปฐมวัยอย่างไร เช่น สุขนิสัยในเรื่องการกิน การนอน การรักษาความสะอาด การขยับถ่าย ความระมัดระวังในการป้องกันโรคติดต่อ

2.8 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อการสอนที่เป็นธรรมชาติ มีการประสานกับบ้านและชุมชน เพื่อการเรียนรู้ของเด็ก รายงานผลการพัฒนาเด็กให้ผู้ปกครองรับทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.9 โรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการส่งเสริมความสามารถของเด็กๆ มุ่งส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการครบรอบด้านอย่างไม่มีใครเด่นหรือด้อยกว่ากัน เด็กทุกคนได้รับการยอมรับเท่าเทียมกัน หรือการส่งเสริมเด็กเข้าเวทีการแข่งขันตั้งแต่เล็ก ที่เสี่ยงกับการที่ลูกของเราอาจไม่ใช่ผู้ชนะและเกิดปมด้อยในตนเอง

2.10 ความสามารถและคุณวุฒิของครูปฐมวัยเป็นอย่างไร ร่องรอยของการส่งเสริมเพิ่มพูนศักยภาพวิชาชีพครูตลอดเวลา และคุณภาพของบุคลากรทุกฝ่ายที่ทำงานกับเด็ก

2.11 เทคนิควิธีการช่วยเหลือเด็กนักเรียนใหม่ในการปรับตัวกับการมาโรงเรียนและเทคนิควิธีการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเด็ก เช่น ปัญหาพฤติกรรมกบฏ การปรับตัวในการอยู่กับเพื่อน ฯลฯ

2.12 การให้ความสำคัญในการทำงานกับครอบครัว การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน เช่น จุลสาร บันทึกสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ฯลฯ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ของเด็กหรือการเป็นวิทยากรของผู้ปกครอง

2.13 ข้อคำนึงเกี่ยวกับค่าเล่าเรียน ค่ากิจกรรมพิเศษ ค่าแรกเข้า ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นๆ บางโรงเรียนจะมีโปรแกรมพิเศษต่างๆเสริม ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จำเป็นหรือไม่ที่ต้องให้ลูกแต่งชุดครุยเมื่อจบการเรียนในระดับอนุบาล คุณค่าแท้ของการเรียนรู้อยู่ที่การจัดจลองใส่ครุยถ่ายรูปหรืออยู่ที่การร่วมกันคิดเพื่อการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์สนุกอย่างจริงใจ ส่งเสริมความดีงามจากการกระทำที่สามารถตราตรึงในใจเด็ก

ตามหลักการเลือกโรงเรียนอนุบาลที่กล่าวมาแล้วนั้น ข้อมูลประกอบการตัดสินใจและกลวิธีในการเลือกโรงเรียนให้ลูกประการสุดท้ายที่ขอชวนให้ผู้ปกครองไตร่ตรองคือ การใช้หลักความพอเพียงการประมาณการถึงความเหมาะสม ผู้ปกครองมีความสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของลูก ถ้าลูกจะต้องเข้าโรงเรียนระดับรองๆตามการประเมินของท่าน แต่ผู้ปกครองไม่ต้องเครียดในปัจจัยต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่าย การเดินทาง ซึ่งมีผลให้ความผ่อนคลายในการดูแลเอาใจใส่ลูก และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างบ้านและโรงเรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จากบ้านและโรงเรียนที่มีคุณภาพรองๆ ก็สามารถส่งเสริมให้ลูกของท่านได้เรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

จากข้างต้นที่กล่าวมาเป็นแนวทางที่ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้กับเด็กปฐมวัย เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ส่งมอบมาจากบ้าน ที่จะหล่อหลอมทั้งบุคลิกภาพและความรู้ที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญในอนาคต

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

2.1 ความหมายของผู้ปกครอง

มีผู้ให้ความหมายของผู้ปกครองเอาไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2525) ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่หรือบุคคลอื่น อาจเป็นญาติ มิตรหรือผู้อื่นซึ่งพ่อแม่ไว้วางใจ ที่มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็ก

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 46 -47) กล่าวว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ ญาติ หรือบุคคลที่พ่อแม่ไว้วางใจทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองเด็ก ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเมตตาแก่เด็ก

วรภรณ์ รักวิชัย (2540 : 15 - 16) กล่าวว่า ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดี ด้วยความรัก ความเอาใจใส่ รวมไปถึงการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทุก ๆ ด้าน เพื่อเด็กจะได้เติบโตและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 2) กล่าวว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ พี่ ป้า น้า อา คนรู้จัก หรือคนที่ไม่รู้จักก็ได้ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลชีวิตพื้นฐาน แนะนำแนวทาง สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะแนวแก่เด็ก ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ปกครอง

วรนุช เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2547 : 10) กล่าวว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ หรือบุคคลที่รับเด็กไว้ในความดูแล โดยทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู รวมถึงผู้ที่รู้จักและไม่รู้จัก โดยทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนด้วยความรัก ตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นที่มีหน้าที่ดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอน ให้ความรัก รวมไปถึงการให้การศึกษาแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 บทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังมีผู้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเอาไว้ ดังนี้

เยาวพา เตชะคุปต์ (2542 : 12) กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยไว้ว่าในการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาเด็ก มารดามีบทบาทสำคัญมากในการเลือกวิธีการในการอบรมสั่งสอน และนำและปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อที่จะส่งเสริมและสนองความต้องการในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ คุณธรรม ด้านสังคมและบุคลิกภาพ และด้านสติปัญญา ลักษณะวิธีการต่าง ๆ ที่มารดาใช้ในการเลี้ยงดูเด็กนั้น จะต้องคำนึงถึงพัฒนาการและความต้องการของเด็กเมื่อมารดามีความเข้าใจ ก็จะช่วยให้อาจจัดประสบการณ์จัดสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 7) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กว่ามีผลต่อเด็กในทุกด้าน เด็กสามารถเรียนรู้ ทำงาน และเล่นกับเพื่อนได้อย่างมั่นใจและมีความสุข หากได้รับ

การสนับสนุนที่ดีการอบรมเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้องจากผู้ปกครอง บทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จะเป็นทั้งผู้เลี้ยงดู ผู้ส่งเสริมพัฒนาการ และผู้ให้การศึกษา ในด้านของการศึกษาผู้ปกครองคือ ครูคนแรกของเด็ก การเลี้ยงดูและส่งเสริมเป็นงานส่วนหนึ่งนับแต่ ผีก็การถ่ายปัสสาวะ อุจจาระ การแต่งตัวด้วยตนเอง การอบรมมารยาทสังคม การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และการสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อเพื่อน และการปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ ทั้งโดยการเลียนแบบและการสั่งสอน

วาโร เฟ็งสวส์ดี (2542 : 23) กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครอง ดังนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองนอกจากจะเลี้ยงดูเด็กให้มีร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยแล้วยังจะต้องมีการพัฒนาทางจิตใจ และทางสังคมในเชิงจิตวิทยาให้กับเด็กด้วย จะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในทุก ๆ ด้านผู้ปกครองจึงควรให้ความรักดูแลเอาใจใส่ ให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความเอื้ออาทร การยอมรับ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการที่จะดูแลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ยังมีส่วนในการหล่อหลอมให้เด็กกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตอีกด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย

ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพควรเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

พัชรี สวนแก้ว (2536 : 106) กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้านและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น มิใช่ภาระของผู้ปกครองหรือครูเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นภาระที่สำคัญที่ทั้งผู้ปกครองและครูจำเป็นต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ “เด็ก” เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง

สุมาลี คุ่มชัยสกุล (2543 : 25-26) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของบุคคลในแต่ละฝ่ายในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีดังนี้

1. ผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะผ่านทางใดก็ตาม ด้วยการสื่อสาร 2 ทางที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีความพร้อมและมีศักยภาพ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียน พร้อมเปิดรับด้วยความจริงใจและให้เกียรติต่อกัน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองควรเปิดโอกาสให้มีบทบาทและความรับผิดชอบในกระบวนการของกิจกรรมใด ๆ นั้น ตลอดจนกระบวนการนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุด จนถึงขั้นตอนการประเมินและตรวจสอบ

2. ครู การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ความร่วมมือในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในระดับการเรียนการสอน

3. ผู้บริหารถือว่า ผู้ปกครองเป็นเสมือนบุคลากรของโรงเรียน จึงเป็นผู้รับแนวนโยบาย และแนวปฏิบัติจากทางโรงเรียน การประสานงานจึงเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับระบบราชการ ส่วน

ภาคเอกชนนั้น จะให้ความหมายต่อการดำเนินการใดๆก็ตามที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองว่า เป็นงานบริการอย่างหนึ่งที่เป็นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียนโดยตรง ผู้ปกครองจึงเป็นผู้รับบริการเช่นเดียวกับนักเรียน ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ทางโรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินงาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 30) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนเป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็ก และเป็นการสร้างคุณค่าให้กับสังคม เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูและโรงเรียน ในการสร้างสรรค์พัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548 : 296) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองสามารถเชื่อมสานความเป็นอยู่ การดูแล และการให้ความรู้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง จากบ้านสู่โรงเรียนและจากโรงเรียนสู่บ้าน การร่วมมือจากผู้ปกครองอย่างจริงจังจะเกิดผลลัพธ์ในทางบวกแก่เด็ก

สรุปได้ว่า การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูและจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ก็จะทำให้เด็กได้รับการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้องและเหมาะสม

2.4 ความต้องการของผู้ปกครอง

การเลือกโรงเรียนอนุบาลให้กับเด็กปฐมวัย นอกจากผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆของโรงเรียนแล้ว การเลือกโรงเรียนอนุบาลก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ปกครอง ดังนี้

2.4.1 คำว่า “ความต้องการ” (Needs) มีผู้ให้ความหมายเอาไว้ดังนี้

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2538 : 14) กล่าวว่าความต้องการ คือ สภาพที่ปรากฏระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (Why is) กับสิ่งที่อยากเป็นไป (What should be) หมายถึงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่คาดหวังในอนาคต เรียกว่า เป็นความต้องการ

พรณี ช. เจนจิต (2538 : 461) กล่าวว่า ความต้องการเป็นความรู้สึกนึกคิดขั้นพื้นฐานทางด้านจิตใจของมนุษย์ซึ่งมีด้วยกันทุกคน บุคคลจะแสดงพฤติกรรมความต้องการเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ความต้องการเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ถูกกระตุ้นให้เกิดความปรารถนา ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง การเรียนรู้ถึงความต้องการของมนุษย์เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 144) กล่าวว่า ความต้องการเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เพราะชีวิตคนเราต้องการดิ้นรนเพื่อหาทางตอบสนองความต้องการต่างๆที่เกิดขึ้นและทิศทางของพฤติกรรมก็จะถูกกำหนดโดยแรงผลักดันของความต้องการที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

ดังนั้น ความต้องการของผู้ปกครอง คือ ความรู้สึกนึกคิดซึ่งเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยพยายามแสวงหาวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงทฤษฎีความต้องการ ดังนี้

2.4.2 ทฤษฎีความต้องการ ซึ่งมีผู้คิดค้นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 25 ; อ้างอิงจาก Maslow)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเกี่ยวกับความต้องการว่า มนุษย์ทุกคนจะมีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ความต้องการของบุคคลก็มีหลายอย่าง ตั้งแต่ความต้องการขั้นต่ำถึงความต้องการขั้นสูง ซึ่งบุคคลจะต้องมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานก่อน จึงจะสามารถสนองความต้องการขั้นสูงอื่นๆต่อไปได้ ซึ่งสิริมาได้นำหลักความต้องการของมาสโลว์มาจัดเรียงลำดับขั้นต่ำสุดไปสู่สูงสุดเป็น 5 ขั้นด้วยกัน

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : 25) อธิบายแนวคิดของมาสโลว์ ว่าเมื่อความต้องการในขั้นหนึ่งได้รับการตอบสนอง มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นต่อไป ความต้องการของมนุษย์จะได้รับการตอบสนองเพียงบางส่วน โดยมีบางส่วนจะไม่ได้รับการตอบสนอง และการได้รับการตอบสนองจะลดหลั่นกันไปตามลำดับขั้น มาสโลว์ ได้สรุปถึงความต้องการ 5 ขั้น ไว้ดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physicological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอดของชีวิต
2. ความต้องการด้านความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety and Security Needs) เป็นความต้องการเพื่อให้ตัวเองปลอดภัย
3. ความต้องการด้านความรัก และการเป็นเจ้าของ (Love-Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกที่ตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคม มีความต้องการเพื่อน
4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem of Status Needs) เป็นความต้องการมีเกียรติยศ มีฐานะดีในสังคม ได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไป
5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จดังที่คาดหวังไว้ (Self Actualization or Self Realization Needs) ความต้องการนี้เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ เป็นความต้องการให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ฝันไว้

2 ทฤษฎีความต้องการของเอคเตอร์เฟอร์ (Alderfer's Motivated Need Hierarchy Theory)

เอคเตอร์เฟอร์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2541 : 52 ; อ้างอิงจาก Alderfer.1972) เจ้าของทฤษฎีความต้องการที่เรียกว่า ทฤษฎีอีอาร์จี (ERG : Existence – Relatedness – Growth Theory) แบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต (Existence Needs) เป็นความรู้สึกที่ดีทางร่างกาย เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ใกล้เคียงกับความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัยของมาสโลว์

2. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่มีมิตรสัมพันธ์กับคนอื่น เกี่ยวข้องกับความต้องการการเป็นเจ้าของของมาสโลว์

3. ความต้องการความก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุด เป็นความต้องการร่วมกันที่จะได้รับความนิยมนกย่อง และความต้องการที่จะรู้ถึงความสามารถที่แท้จริงซึ่งเป็นการต้องการขั้นสูงของมาสโลว์

3 ทฤษฎีความต้องการของแมคคลีแลนด์

ธิติมา เรืองสกุล (2550 : 8 ; อ้างอิงจาก Mc Clelland.1993) กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของแมคคลีแลนด์ว่า เป็นเรื่องส่วนประกอบของสิ่งแวดล้อมรวมกันกับความต้องการของแต่ละบุคคลอย่างไร จึงทำให้กลายเป็นแรงขับพื้นฐานของมนุษย์ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการเพื่อความประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีความต้องการในด้านนี้สูงจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีพลังงานสูงพอ พอใจที่จะทำงานหนักและเห็นคุณค่าของความสำเร็จจากการที่ได้ทำงานที่ทำหายความสามารถ

2. ความต้องการมีพลังความสามารถ เป็นความต้องการที่จะมีอำนาจหรือการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้ที่มีความต้องการด้านนี้สูงจะเป็นคนที่ชอบการแข่งขัน การเผชิญหน้า ถ้าเป็นการใช้ความสามารถในทางบวก จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพยายามที่จะปฏิบัติงานจนเป็นผลสำเร็จ แต่ถ้าใช้ความพยายามด้านลบก็จะหาวิธีปฏิบัติที่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง แต่เป็นผลเสียหายต่อองค์กร

3. ความต้องการที่จะผูกพันกับผู้อื่น ผู้ที่มีความต้องการในด้านนี้สูงจะเป็นผู้ที่พยายามสร้างและรักษาความสัมพันธ์ไว้อย่างให้ผู้อื่นชอบ ชอบงานสร้างสรรค์ และกิจกรรมทางสังคม จากการศึกษาทฤษฎีความต้องการ สรุปได้ว่าความต้องการของบุคคลมีความแตกต่างกัน ตั้งแต่ความต้องการขั้นต่ำถึงความต้องการขั้นสูง ซึ่งบุคคลจะต้องมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานก่อน จึงจะสามารถสนองความต้องการขั้นสูงอื่นๆต่อไปได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครอง

ฉันทนา เปียทอง (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กอนุบาลของโรงเรียนเอกชน เขตดอนเมือง ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริการของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของเด็ก ผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนเตรียมความพร้อมแก่นักเรียนในทุกๆด้าน รวมทั้งมีการส่งเสริมให้เด็กอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณเป็นลักษณะและวิธีดำเนินการของโรงเรียนที่ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน และโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นอนุบาล รวมทั้งโรงเรียนที่มีการเก็บค่าเล่าเรียนไม่สูง

สายชน หมวกเหล็ก (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผล

ต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองมากที่สุดคือ 1. ปัจจัยเกี่ยวกับครู ได้แก่ ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียนและให้การบ้านสม่ำเสมอ 2. ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนเน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้เด็กอ่าน เขียน คิดคำนวณได้ 3. ปัจจัยเกี่ยวกับการบริการ อาหาร และสุขภาพ ได้แก่ การจัดบริการอาหารเสริมและอาหารกลางวันที่สะอาดถูกหลักโภชนาการ มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน 4. ปัจจัยเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนช่วยเหลือผู้ปกครองโดยให้แบ่งชำระค่าเทอมได้ในอัตราส่วนที่เหมาะสม 5. ปัจจัยเกี่ยวกับที่ตั้ง ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่แหล่งที่มีความสะดวกในการเดินทางรับ-ส่ง และตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีกลิ่น เสียง หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอยู่เคียงข้าง

วิไล จุฑาทงกูร (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเหตุผลที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนโดยส่วนรวม และจำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ ส่วนมากตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน โดยเหตุผลทางวิชาการ บุคลากร และอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมาก และเหตุผลทางการเงิน กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขาย ผู้ปกครองอาชีพอื่นๆ และผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้เหตุผลด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับกลาง และผู้ปกครองอาชีพรับราชการใช้เหตุผลด้านการเงินอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองโดยรวม และจำแนกตามอาชีพและระดับการศึกษา ให้ความสำคัญกับเหตุผลในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเงิน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย

วิโรจน์ มุขอำหัต (2542 : 79) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำนักในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนแห่งนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียนที่ดี คือ ผู้ปกครองคำนึงถึงทำเลที่ตั้งโรงเรียน ด้านความสะดวกในการรับ-ส่งนักเรียน เป็นอันดับแรก ปัจจัยด้านบริการ ผู้ปกครองคำนึงถึงเรื่องที่ครูหมั่นฝึกฝนให้นักเรียนมีระเบียบวินัยเป็นอันดับแรก นอกจากนั้นการมีการจัดพยาบาลไว้บริการตลอดวันทำการ รวมทั้งการจัดรถพยาบาลเพื่อสำรองไว้บริการยามฉุกเฉินก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ปกครองตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนที่นี่ด้วย

วรสิทธิ์ อภิรักษ์ (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน เพราะเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้บ้าน อยู่ไม่ห่างจากแหล่งชุมชน มีการคมนาคมสะดวก โรงเรียนเน้นการอ่านเขียน และมีการประกันอุบัติเหตุให้นักเรียน การเก็บค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสมกับคุณภาพของโรงเรียน และครูมีใจใส่นักเรียน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครอง สรุปได้ว่า ในการเลือกโรงเรียนอนุบาลผู้ปกครองพิจารณาปัจจัยหลายประการด้วยกัน ได้แก่ ด้านบุคลากรผู้สอน ด้านสถานที่ ด้านการคมนาคม ด้านสุขอนามัย ด้านอัตราค่าเล่าเรียน และความมีชื่อเสียงของโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร และเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำ และวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยมาทำกิจกรรมที่ จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) ทั้ง 10 สาขา จำนวน 4,200 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยอายุ 2 – 3 ปีมาทำกิจกรรมที่ จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) ทั้ง 10 สาขา จำนวน 200 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำแนกตามระดับปัจจัยของผู้ปกครอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปัจจัยและความต้องการในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ปัจจัยของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่
- ตอนที่ 3 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบุคลากร
- ตอนที่ 4 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านหลักสูตร
- ตอนที่ 5 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร บทความทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วรวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามปัจจัยและความต้องการในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้สอดคล้องกับกรอบการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่
 - 2.1 ตอนที่ 1 ใช้แบบสอบถามแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (check list)
 - 2.2 ตอนที่ 2 – 5 ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 คะแนน	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
4 คะแนน	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับมาก
3 คะแนน	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับปานกลาง
2 คะแนน	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับน้อย
1 คะแนน	หมายความว่า	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีความต้องการในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติม

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของที่ปรึกษาปริญญาโท
5. หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ลงความเห็นและให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- 5.1 ผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นนักการศึกษา หรือครูในระดับปฐมวัย
- 5.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย
- 5.3 จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา ไชยะธน ประธานโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิพรพรณ ธีรพงศ์ หัวหน้าคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญญาพร อุณากุล หัวหน้าระดับปฐมวัย
โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร

นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินรอบที่ 2 ซึ่งได้ค่า IOC ของทุกข้อเป็น 1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญให้มีการปรับปรุง ดังนี้

1. เพิ่มการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านการบริการ
2. เพิ่มจำนวนข้อคำถามในแต่ละด้าน
3. ปรับปรุงทางด้านการใช้ภาษาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยมาทำกิจกรรมที่จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความเข้าใจทางการสื่อสารด้านภาษาที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถาม
7. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอให้ประธานและคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญาานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหาร จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 4 สัปดาห์
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาเรียงเรียงข้อมูล แยกข้อมูล และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อรวบรวมแบบสอบถามกลับมาปรากฏว่า มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 176 ชุด จาก 200 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบหาค่าสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับตอนที่ 1 – 5
3. เปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง จำแนกตามปัจจัยด้านการศึกษา และรายได้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการแจกแจงแบบที่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ การหาความเที่ยงตรงของแบบประเมิน (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. 2537 : 145)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

(Index of Item Objective Congruence)

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
ต่อคำถามแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การหาค่าเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2552 : 34)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2552 : 60)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวอย่างด้วยกำลังสอง

2.3 เปรียบเทียบความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำแนกตามรายได้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 1 ตัวประกอบ (ANOVA) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2552 : 34)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติเอฟ

MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

(Mean square between-groups)

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

(Mean square within-groups)

2.4 เปรียบเทียบความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ t – test for Independent Samples ชูศรี วงศ์รัตน์ (2552 : 166)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}, \quad df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1 - 1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน การแจกแจงแบบที

\bar{X}_1 แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 1

\bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ 2

S_1^2 ของคะแนนกลุ่มที่ 1

S_2^2 ของคะแนนกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ One –Way ANOVA และ t-test for Independent Samples และเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้นำเสนอสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา ในการแจกแจงแบบ t
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา ในการแจกแจงแบบ F
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนผู้ปกครองจำแนกตามปัจจัย

ตอนที่ 2 ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำแนกตามปัจจัย

ตอนที่ 1 จำนวนผู้ปกครองจำแนกตามปัจจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง

ปัจจัย	N	ร้อยละ
รายได้	176	100
ต่ำกว่า 40,000 บาท	23	13.07
40,001 – 60,000 บาท	37	21.02
60,001 – 80,000 บาท	25	14.20
80,001 – 100,000 บาท	21	11.93
100,001 บาท ขึ้นไป	70	39.77
ระดับการศึกษา	176	100
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	87	49.43
ปริญญาโทขึ้นไป	89	50.57

จากตาราง 1 พบว่าปัจจัยด้านรายได้ของผู้ปกครองที่มีรายได้ 100,001 บาท ขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.77 รองลงมาคือระดับ 40,001 – 60,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.02 ระดับ 60,001 – 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.20 และระดับต่ำกว่า 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.07 ส่วนผู้ปกครองที่มีรายได้ 80,001 – 100,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.93

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านระดับการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.57 ส่วนระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าคิดเป็นร้อยละ 49.43

ตอนที่ 2 ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ในตอนนี ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำแนกตามรายด้าน

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านสถานที่	4.50	0.59	มากที่สุด
1. การเดินทางสะดวก	4.55	0.63	มากที่สุด
2. มีการจัดบริการด้านการจราจรภายในโรงเรียน	4.07	0.84	มาก
3. ภายในโรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เช่น มีกรงสัตว์ หรืออ่างเลี้ยงปลา	3.91	0.92	มาก
4. มีเครื่องเล่นและพื้นสนามเด็กเล่นถูกต้องตามมาตรฐานที่กระทรวงกำหนดไว้	4.61	0.56	มากที่สุด
5. ภายในห้องเรียนมีการจัดมุมประสบการณ์ เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมศิลปะ เป็นต้น	4.76	0.44	มากที่สุด
6. ภายในอาคาร และห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ	4.85	0.36	มากที่สุด
7. ภายในอาคาร อากาศถ่ายเทสะดวก	3.58	0.99	มาก
8. มีเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน	4.85	0.42	มากที่สุด
9. โรงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย	4.86	0.37	มากที่สุด
10. ห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ	4.76	0.49	มากที่สุด
11. ภายในห้องน้ำมีสุขภัณฑ์ที่เด็กสามารถใช้ด้วยตนเองได้	4.75	0.52	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านบุคลากร	4.54	0.59	มากที่สุด
1. จำนวนครูและครูผู้ช่วยต่อจำนวนนักเรียนเหมาะสม สามารถดูแลเด็กได้ทั่วถึง ☐	4.82	0.42	มากที่สุด
2. ครูและครูผู้ช่วยมีความเอาใจใส่เด็ก ☐	4.88	0.33	มากที่สุด
3. ครูมีประสบการณ์การสอนสูง	4.49	0.57	มากที่สุด
4. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส วาจาสุภาพ	4.88	0.33	มากที่สุด
5. ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง	4.44	0.62	มากที่สุด
6. ครูสามารถให้ความรู้กับผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน	4.64	0.62	มากที่สุด
7. ครูมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น การเดิน การยืน และการแต่งกายที่เหมาะสม	4.29	0.70	มากที่สุด
8. มีครูชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา	4.27	0.88	มากที่สุด
9. มีครูชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาแต่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี	4.09	0.86	มาก
10. โรงเรียนส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	4.64	0.59	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.33	0.70	มากที่สุด
1. โรงเรียนใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ	3.98	0.87	มาก
2. โรงเรียนใช้หลักสูตร 2 ภาษา	4.22	0.89	มากที่สุด
3. โรงเรียนใช้หลักสูตรภาษาไทย	3.76	0.88	มาก
4. เน้นการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย	4.77	0.59	มากที่สุด
5. เน้นการเรียนรู้แบบอ่านเขียน	3.81	0.91	มาก
6. หลักสูตรการเรียนการสอนคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก	4.68	0.53	มากที่สุด
7. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของเด็ก	4.33	0.72	มากที่สุด
8. การเรียนการสอนเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลของงาน เช่น งานศิลปะมีคุณค่าเพราะเด็กได้คิดและลงมือทำเอง ไม่ใช่เพราะผลงาน	4.72	0.55	มากที่สุด
9. ตารางเรียนควรจัดให้มีช่วงเวลาการเล่นด้วย	4.54	0.59	มากที่สุด
10. มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนทุกปีการศึกษา	4.32	0.72	มากที่สุด
11. มีเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน	3.07	1.11	ปานกลาง
12. ครูใช้เกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการเหมาะสมตามวัย	4.40	0.81	มากที่สุด
13. มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของเด็กแต่ละคน	4.69	0.51	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านการบริการ	4.65	0.58	มากที่สุด
1. อาหารกลางวันและอาหารว่างมีปริมาณและคุณภาพตามหลักโภชนาการ	4.81	0.46	มากที่สุด
2. มีการติดแจ้งรายการอาหารในแต่ละวันให้ผู้ปกครองทราบ	4.31	0.83	มากที่สุด
3. อาหารจะต้องถูกจัดเตรียมในสถานที่และอุปกรณ์ที่สะอาด	4.84	0.46	มากที่สุด
4. มีพนักงานดูแลความสะอาดของห้องน้ำตามตารางที่กำหนด	4.68	0.56	มากที่สุด
5. มีการฝึกซ้อมหนีไฟให้กับเด็กๆ	4.35	0.68	มากที่สุด
6. มีบัตรประจำตัวผู้ปกครองและสมุดลงชื่อเมื่อมารับ-ส่ง	4.67	0.57	มากที่สุด
7. มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆที่เด็กๆใช้อย่างสม่ำเสมอ	4.85	0.41	มากที่สุด
8. โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการปฐมพยาบาลฉุกเฉินประจำอยู่ตลอดเวลา และมีอุปกรณ์การปฐมพยาบาลครบถ้วน	4.68	0.69	มากที่สุด
สรุปทุกด้าน	4.51	0.62	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่าความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการด้านการบริการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีดังต่อไปนี้

ด้านสถานที่ ผู้ปกครองมีความต้องการในระดับมากที่สุด โดยผู้ปกครองมีความต้องการตามรายการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการเรื่อง "โรงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย" เป็นอันดับแรก อันดับสองคือเรื่อง "ภายในอาคารและห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ" และ "มีเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน" อันดับสามคือเรื่อง "ภายในห้องเรียนมีการจัดมุมประสบการณ์ เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมศิลปะ เป็นต้น" และ "ห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ" ความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "ภายในอาคารอากาศถ่ายเทสะดวก"

ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความต้องการในระดับมากที่สุด โดยผู้ปกครองมีความต้องการตามรายการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการเรื่อง "ครูและคุณครูผู้ช่วยมีความเอาใจใส่เด็ก" และ "ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส วาจาสุภาพ" เป็นอันดับแรก อันดับสองคือ

เรื่อง "ครูสามารถให้ความรู้ผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน" และ "โรงเรียนส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ" อันดับสามคือเรื่อง "ครูมีประสบการณ์การสอนสูง" ความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "มีครูชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาแต่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี"

ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีความต้องการในระดับมากที่สุด โดยผู้ปกครองมีความต้องการตามรายการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการเรื่อง "เน้นการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย" อันดับสองคือเรื่อง "การเรียนการสอนเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลของงาน เช่น งานศิลปะมีคุณค่าเพราะเด็กได้คิดและลงมือทำเอง ไม่ใช่เพราะผลงาน" อันดับสามคือ "มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของเด็กแต่ละคน" ความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "มีเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน"

ด้านบริการ ผู้ปกครองมีความต้องการในระดับมากที่สุด โดยผู้ปกครองมีความต้องการตามรายการประเมินส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการเรื่อง "มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆที่เด็กๆใช้อย่างสม่ำเสมอ" อันดับสองคือเรื่อง "อาหารจะต้องถูกจัดเตรียมในสถานที่และอุปกรณ์ที่สะอาด" อันดับสามคือเรื่อง "อาหารกลางวันและอาหารว่างมีปริมาณและคุณภาพตามหลักโภชนาการ" ความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "มีการติดแจ้งรายการอาหารในแต่ละวันให้ผู้ปกครองทราบ"

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำแนกตามปัจจัย

1. ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจำแนกตามรายได้ ผล
การวิเคราะห์ดังตาราง 3,4 และ5

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานการวิเคราะห์รายได้ของผู้ปกครองที่มีผลต่อความต้องการในการเลือกโรงเรียน
อนุบาลของผู้ปกครองให้เด็กปฐมวัย

ความต้องการของผู้ปกครอง	รายได้	\bar{X}	S.D
ด้านสถานที่	ต่ำกว่า 40,000 บาท	52.57	4.09
		53.59	4.34
	40,001 – 60,000 บาท	54.12	3.63
	60,001 – 80,000 บาท	54.33	3.80
	80,001 – 100,000 บาท	54.99	3.03
	100,001 บาท ขึ้นไป		
ด้านบุคลากร	ต่ำกว่า 40,000 บาท	43.83	4.10
		45.30	3.95
	40,001 – 60,000 บาท	44.88	2.86
	60,001 – 80,000 บาท	45.62	4.41
	80,001 – 100,000 บาท	46.11	3.01
	100,001 บาท ขึ้นไป		
ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน	ต่ำกว่า 40,000 บาท	54.30	6.03
		55.78	4.33
	40,001 – 60,000 บาท	53.48	4.00
	60,001 – 80,000 บาท	56.52	5.68
	80,001 – 100,000 บาท	55.40	4.65
	100,001 บาท ขึ้นไป		

ตาราง 3 (ต่อ)

ความต้องการของผู้ปกครอง รายได้	\bar{X}	S.D
ด้านการบริการ		
ต่ำกว่า 40,000 บาท	36.04	4.05
	36.59	3.39
40,001 – 60,000 บาท	36.12	4.23
60,001 – 80,000 บาท	38.29	2.31
80,001 – 100,000 บาท ☐	37.80	2.21
100,001 บาท ขึ้นไป		

จากตาราง 3 พบว่าผู้ปกครองมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้กับเด็กปฐมวัยจำแนกตามรายได้ดังนี้

ด้านสถานที่ ผู้ปกครองที่มีรายได้ 100,001 บาทขึ้นไป มีความต้องการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ 80,001 – 100,000 บาท, 60,001 – 80,000 บาท และ 40,001 – 60,000 บาท ตามลำดับ ส่วน ต่ำกว่า 40,000 บาท มีความต้องการเป็นอันดับสุดท้าย

ด้านบุคลากร ผู้ปกครองที่มีรายได้ 100,001 บาทขึ้นไป มีความต้องการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ 80,001 – 100,000 บาท, 40,001 – 60,000 บาท และ 60,001 – 80,000 บาท ตามลำดับ ส่วน ต่ำกว่า 40,000 บาท มีความต้องการเป็นอันดับสุดท้าย

ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้ปกครองที่มีรายได้ 80,001 – 100,000 บาท มีความต้องการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ 40,001 – 60,000 บาท, 100,001 บาท ขึ้นไป และต่ำกว่า 40,000 บาท ตามลำดับ ส่วน 60,001 – 80,000 บาท มีความต้องการเป็นอันดับสุดท้าย

ด้านบริการ ผู้ปกครองที่มีรายได้ 80,001 – 100,000 บาท มีความต้องการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ 100,001 บาท ขึ้นไป, 40,001 – 60,000 บาท และ 60,001 – 80,000 บาท ตามลำดับ ส่วน ต่ำกว่า 40,000 บาท มีความต้องการเป็นอันดับสุดท้าย

ตาราง 4 การวิเคราะห์รายได้ของผู้ปกครองที่มีผลต่อความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ประเด็น พิจารณา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	4	118.68	29.669	2.22	0.069
	ภายในกลุ่ม	171	2282.86	13.350		
	รวม	175	2401.54			
ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	4	100.83	25.208	2.02	0.095
	ภายในกลุ่ม	171	2139.71	12.513		
	รวม	175	2240.54			
ด้านหลักสูตรและ การเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	4	144.62	36.155	1.55	0.191
	ภายในกลุ่ม	171	3999.42	23.388		
	รวม	175	4144.04			
ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	4	122.73	30.682	3.19*	0.015
	ภายในกลุ่ม	171	1646.00	9.626		
	รวม	175	1768.73			

จากตาราง 4 พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้เด็กปฐมวัย ด้านการบริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้เด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความต้องการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านการบริการ ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีรายได้แตกต่างกัน

รายได้ของผู้ปกครอง	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่า 40,000 บาท	60,001 – 80,000 บาท	40,001 – 60,000 บาท	100,001 บาท ขึ้นไป	80,001 – 100,000 บาท
ต่ำกว่า 40,000 บาท	36.04	-	0.47	0.55	1.76	2.24*
60,001 – 80,000 บาท	36.12		-	0.08	1.68	2.17*
40,001 – 60,000 บาท	36.59			-	1.21	1.69
100,001 บาท ขึ้นไป	37.80				-	0.49
80,001 – 100,000 บาท	38.29					-

จากตาราง 5 พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ 80,001 – 100,000 บาท มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการสูงกว่า ต่ำกว่า 40,000 บาท และ 60,001 – 80,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนรายได้ระดับอื่นๆ ไม่แตกต่าง

2. ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 6

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ความต้องการ	ระดับการศึกษา	N	M	S.D.	t	P
ด้านสถานที่	ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า	87	54.02	4.25	0.541	0.590
	ปริญญาโทขึ้นไป	89	54.33	3.10		
ด้านบุคลากร	ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า	87	45.15	3.82	0.952	0.343
	ปริญญาโทขึ้นไป	89	45.66	3.33		
ด้านหลักสูตรและ การเรียนการสอน	ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า	87	55.37	4.80	-0.454	0.650
	ปริญญาโทขึ้นไป	89	55.03	4.96		
ด้านการบริการ	ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า	87	37.42	3.06	1.180	0.240
	ปริญญาโทขึ้นไป	89	36.85	3.29		

จากตาราง 6 พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้เด็กปฐมวัยในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้เด็กปฐมวัย ในด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริการไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

การวิเคราะห์และแปรผลข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้กับบุตรหลานที่อยู่ในวัยปฐมวัย ด้านสถานที่ บุคลากร หลักสูตรการเรียนการสอนและบริการ การเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพทางการเงินและการศึกษาของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน สามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองให้เด็ก

ปฐมวัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยมาทำกิจกรรมที่ จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) ทั้ง 10 สาขา จำนวน 4,200 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองที่พาเด็กปฐมวัยอายุ 2 – 3 ปีมาทำกิจกรรมที่ จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) ทั้ง 10 สาขา จำนวน 200 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำแนกตามระดับปัจจัยของผู้ปกครอง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปัจจัยและความต้องการในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ปัจจัยของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่
- ตอนที่ 3 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบุคลากร
- ตอนที่ 4 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน
- ตอนที่ 5 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการ

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบหาค่าสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับตอนที่ 1 – 5
3. เปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง จำแนกตามปัจจัยด้านการศึกษา และรายได้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการแจกแจงแบบที

สมมติฐานในการวิจัย

ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่มีปัจจัยทางด้านรายได้ และการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลที่แตกต่างกันรายด้าน ดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบุคลากรแตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนแตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการแตกต่างกัน
5. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่แตกต่างกัน
6. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบุคลากรแตกต่างกัน
7. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนแตกต่างกัน
8. ผู้ปกครองที่มีการศึกษาต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในเครือจิมโบรีเพลย์ แอนด์ มิวสิก สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้กับเด็กปฐมวัย สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ผู้ปกครองมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้ปกครองมีความต้องการด้านบริการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านบุคลากร, ด้านสถานที่ และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนตามลำดับ

1.2 ผู้ปกครองมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านสถานที่ ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง "โรงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย" มากเป็นอันดับแรก อันดับสองคือเรื่อง "ภายในอาคารและห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ" และมีเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน" อันดับสามเรื่อง "ภายในห้องเรียนมีการจัดมุมประสบการณ์ เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมศิลปะ เป็นต้น" และ"ห้องน้ำถูกสุขลักษณะ" ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "ภายในอาคารอากาศถ่ายเทสะดวก"

1.2.2 ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง "ครูและครูผู้ช่วยมีความเอาใจใส่เด็ก" และ"ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส วาจาสุภาพ" มากเป็นอันดับแรก อันดับที่สองคือเรื่อง "ครูสามารถให้ความรู้ผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน" และ"โรงเรียนส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ" อันดับสามคือเรื่อง "ครูมีประสบการณ์การสอนสูง" ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "มีครูชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาแต่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี"

1.2.3 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง "เน้นการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย" มากเป็นอันดับแรก อันดับที่สองคือเรื่อง "การเรียนการสอนเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลของงาน เช่น งานศิลปะมีคุณค่าเพราะเด็กได้คิดและลงมือทำเอง ไม่ใช่เพราะผลงาน" อันดับสามคือเรื่อง "มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของเด็กแต่ละคน" ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "มีเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน"

1.2.4 ด้านบริการ ผู้ปกครองมีความต้องการเรื่อง "มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆที่เด็กๆใช้อย่างสม่ำเสมอ" อันดับที่สองคือเรื่อง "อาหารจะต้องถูกจัดเตรียมในสถานที่และอุปกรณ์ที่สะอาด" อันดับสามคือเรื่อง "อาหารกลางวันและอาหารว่างมีปริมาณและคุณภาพตามหลักโภชนาการ" ส่วนความต้องการอันดับสุดท้ายคือเรื่อง "มีการติดแจ้งรายการอาหารในแต่ละวันให้ผู้ปกครองทราบ"

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านรายได้ พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าผู้ปกครองที่รายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีรายได้ 80,001 – 100,000 บาท

มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการสูงกว่า ต่ำกว่า 40,000 บาท และ 60,001 – 80,000 บาท

2.2 ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า และปริญญาโทขึ้นไป มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้เด็กปฐมวัย ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริการ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง “การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในเครือจิมโบรี่ เพลย์ แอนด์ มิวสิค” สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้ปกครองมีความต้องการด้านบริการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านบุคลากร สถานที่ และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองย่อมต้องการสิ่งที่ดีที่สุดให้กับบุตรหลานตามที่ปัจจัยของผู้ปกครองเองจะเอื้ออำนวยได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุวรรณ วลัยอักษรลิขิต (2547 : 93) พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และตามที่วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี (2546 : 72) ศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยภาพรวม ผู้ปกครองมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมามี โชติมา (2546 : 106) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่าความต้องการของผู้ปกครองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) (มามี โชติมา. 2546 : 106) ที่ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานอย่างมีประสิทธิภาพให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในทุกๆ ด้าน เพื่อจะเตรียมบุตรหลานให้มีความรู้ความสามารถ โดยความต้องการของผู้ปกครองก็จะเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวและเมื่อได้รับการตอบสนองก็จะต้องการในระดับขั้นที่สูงกว่า

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านรายได้ พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองที่มีรายได้ 80,001 – 100,000 บาท

มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบริการสูงกว่า ต่ำกว่า 40,000 บาท และ 60,001 – 80,000 บาท สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1.1 ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐานข้อที่ 1 2 และ 3 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะแม้ผู้ปกครองต้องชำระค่าใช้จ่ายในส่วนต่างๆให้กับโรงเรียน แต่ผู้ปกครองที่มีรายได้ในแต่ละระดับก็มีความต้องการที่จะให้บุตรหลานได้รับสิ่งที่ดีที่สุดเท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าของค่าใช้จ่ายนั้นๆ ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สุวรรณ วลัยอักษรลิขิต (2547 : 96) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มามี โชติมา (2546 : 105) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานครพบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกัน มีความต้องการในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโชติมารวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี (2546 : 73) ที่ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่พบว่ารายได้ของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน มีความต้องการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

2.1.2 ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านบริการแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาล ด้านบริการที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองย่อมต้องการให้เด็กได้รับการเรียนการสอนที่ดีที่สุด แต่หากมีบริการที่สามารถส่งเสริมหรือสนับสนุน และเอื้ออำนวยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ถึงแม้จะมีการชำระค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ผู้ปกครองก็ยินดีชำระตามกำลังที่สามารถจะให้ได้ ทั้งนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฬารภรณ์ ประจวบพงศ์พันธุ์ (2546 : 128) พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันจะมีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้ปกครองด้านความอำนวยความสะดวกและการบริการแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในด้านการอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆของโรงเรียน ล้วนแต่เป็นการบริการที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการการเข้ารับบริการ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมการเรียนตามปกติทั้งสิ้น ดังนั้นผู้ปกครองที่ทำการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้แก่นักเรียนอาจมีความพึงพอใจ หรือรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการจ่ายค่าบริการพิเศษเหล่านี้แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของตนเองเมื่อเทียบกับความพึงพอใจที่ได้รับและค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป ดังเช่นทฤษฎีอุปสงค์การศึกษา ตามที่บุญพุม เสนารักษ์ (2531 : 163) กล่าวว่า ถ้าไม่คำนึงถึงปัจจัยอื่น ปริมาณการศึกษาที่ประชาชนต้องการซื้อหรือเข้ารับบริการในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งและสถานที่หนึ่งๆย่อมขึ้นอยู่กับรายได้ของเขาโดยตรง คือถ้ามีผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะสามารถส่งบุตรหลานเข้ารับบริการหรือใช้บริการต่างๆได้มากขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่า และปริญญาโทขึ้นไป มีความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลให้เด็กปฐมวัย ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านบริการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 5, 6, 7, และ 8 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าผู้ปกครองจะมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับใดก็ตาม ต่างก็ต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถส่งเสริมได้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ วลัยอักษรลิขิต (2547 : 94) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเปรมฤทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นิภารัตน์ รื่นสุข (2546 : 77) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประทีป พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการด้านการบริการสูงสุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ตามลำดับ ดังนั้นโรงเรียนอนุบาลควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานทุกด้านของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครอง

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการในระดับมากและมากที่สุดทุกประเด็น ยกเว้นด้านหลักสูตรการเรียนการสอนประเด็น "มีเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน" ที่ผู้ปกครองมีความต้องการในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมพิเศษหลังเลิกเรียนแทนการเรียนพิเศษ ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สะดวกที่จะมารับเด็กในเวลาหลังเลิกเรียนทันที เช่น ไร่ไทย, ดนตรี หรือ วาดน้ำ เป็นต้น เพื่อเด็ก ๆ ที่จำเป็นต้องรอผู้ปกครองจะได้ไม่รู้สึกเครียดกับการรอคอย และไม่กดดันกับการเรียนมากเกินไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในระดับเขตการศึกษา

2. ควรเพิ่มปัจจัยของผู้ปกครองในด้านอื่น ๆ ในการศึกษาความต้องการในการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เช่น ด้านอาชีพ เป็นต้น

3. เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง จึงควรมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย ในการวิจัยครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). *หลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542ก). *การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. เอกสารการสอน สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2542ข). *การสอนแบบจิตปัญญา*. กรุงเทพฯ สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- (2544). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน*. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 4(3) : 16-21.
- (2545). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยเตาะแตะ*. วารสารการศึกษาปฐมวัย 6(3) 64 - 74
- (2551). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ : เบริน – เบส บ็อค.
- ขนิษฐา เปรมพงษ์. (2550). *การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- จุฬารัตน์ ประจงพงศ์พันธ์. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชนเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา เปียทอง. (2541). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กอนุบาลโรงเรียนเอกชน เขตดอนเมือง*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2552). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 11. นนทบุรี : ไทเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ต โปรเกรสซีฟ
- เชาวรัตน์ โทณผลิน. (2539). *ปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2542). *“การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน” ในเอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา*. หน้า 79 – 87. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิยา น้อยจันทร์. (2548). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครปฐม : นิตินัย.
- นันทิยา รักตประจิด. (2548). *การศึกษาความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัย*

- ของกองทัพอากาศ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภา สุขะมงคล. (2545). *เลือกโรงเรียนอนุบาลให้ลูกรัก*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สยามบุ๊คส์. นกเนตร ธรรมบวร. (2549). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภารัตน์ รื่นสุข. (2546). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการจัดสวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลประจำปี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพร แซ่เลื่อง. (2539). *การพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบครูเน้นคุณค่าในตัวเด็ก*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญพุ่ม เสนารักษ์. (2531). *เศรษฐศาสตร์การศึกษา*. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2541). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พรรณี ช.เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คอมแพคท์พรีนท์.
- พัชรี สวนแก้ว. (2536). *การแนะแนวผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- ภรณ์ คุรุรัตน์ และคณะ. (2542). *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- มามี โชติมา. (2546). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลโชติมา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2540). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2542ก). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : แม็ค
- (2542ข). *“การพัฒนาปัญญาหลายด้านเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย”*.
การศึกษาปฐมวัย 3 (1) : 33-35
- (2542ค). *การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : แม็ค
- รัตนา ศรีเหรียญ. (2544). *“ครู : สถาปนิกและวิศวกรสังคม”* ใน *สู่เส้นทางวิชาชีพครู*.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2531) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ อักษรเจริญทัศน์.
- ลัดดา ปัญญู. (2550). *แบบเสนอโครงการสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมบริการสุขภาพปฐมภูมิพื้นที่ภาคเหนือ*.แพร่ : สถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน.

- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2537). *ระเบียบวิธีการวิจัย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วัชรภรณ์ พยัคฆ์เมธี (2546). *การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ในอำเภอตอยสะแกด จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรณัฐ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2547). *ความต้องการของผู้ปกครองที่นับถือศาสนาอิสลามที่มีต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรสิทธิ์ สฤทธิภักดิ์. (2541). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน ในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วรภรณ์ รักวิจัย. (2540). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2542) *การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย*. สกลนคร : โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิโรจน์ มุฮัมหมัด. (2542). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักงาน. ถ่ายเอกสาร.
- วิไล จุฑาทงกูร. (2543). *เหตุผลที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคเหนือ. (2551). *การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. เชียงใหม่ : สถาบันพัฒนาการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย
- สายชน หมวกเหล็ก. (2542). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนว*

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.
- (2544). คู่มือโครงการครุต้นแบบปี 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2535). หลักการจัดอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2536). แบบประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ชั้นอนุบาล เล่มที่2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2544). แนวปฏิบัติของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในสถานศึกษาเอกชน เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2545). การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2550ก). เลือกโรงเรียนอนุบาลให้ลูกรัก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ฐานบุ๊คส์.
- (2550ข). สรุปคำบรรยายการศึกษาปฐมวัยร้อยดวงใจ ถวายในหลวง. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุจารัตน์ แซ่ซี้. (2542). ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุมน อมรวิวัฒน์; และคนอื่นๆ. (2551). รวมนวัตกรรมทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สาราเด็ก.
- สุมาลี คุ่มชัยสกุล. (2543). บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุวิมล เพ็ชรสุข. (2538). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชนสำหรับให้บุตรหลานเข้าเรียน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ วลัยอักษรลิขิต. (2547). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของ

โรงเรียนปรเมรุททัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อารมณี สุวรรณपाल. (2537). “การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย,” ใน ประมวลสาระ
ชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9 – 12. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำปฏิญาณพันธ์ ระดับมหาดบัณฑิต
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศึกษา
เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย” โดยมี
จุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาทัศนะของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนอนุบาล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกโรงเรียนอนุบาลของผู้ปกครองให้เด็ก

ปฐมวัย

ขอความร่วมมือผู้ปกครองตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงตาม
ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบและข้อเสนอแนะของท่านจะถือเป็นความลับและจะไม่มี
ผลใดๆต่อตัวท่านและเด็ก

ตอนที่ 1 ปัจจัยของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามกับเด็ก

() พ่อ () แม่ () อื่นๆ (โปรดระบุ)

2. รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง

() ต่ำกว่า 40,000 บาท () 40,001 – 60,000 บาท
 () 60,001 – 80,000 บาท () 80,001 – 100,000 บาท
 () 100,001 บาท ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

() ระดับปริญญาตรี
 () ระดับปริญญาโท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านสถานที่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ท่านเห็นด้วยที่สุดเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

- 5 หมายความว่า มีความต้องการ มากที่สุด
 4 หมายความว่า มีความต้องการ มาก
 3 หมายความว่า มีความต้องการ ปานกลาง
 2 หมายความว่า มีความต้องการ น้อย
 1 หมายความว่า มีความต้องการ น้อยที่สุด

ด้านสถานที่	ระดับความต้องการต่อการเลือก โรงเรียนอนุบาล				
	5	4	3	2	1
2.1 การเดินทางสะดวก					
2.2 มีการจัดบริการด้านการจราจรภายในโรงเรียน					
2.3 ภายในโรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เช่น มีกรงสัตว์ หรือ อ่างเลี้ยงปลา					
2.4 มีเครื่องเล่นและพื้นสนามเด็กเล่นถูกต้องตาม มาตรฐานที่กระทรวงกำหนดไว้					
2.5 ภายในห้องเรียนมีการจัดมุมประสบการณ์ เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมศิลปะ เป็นต้น					
2.6 ภายในอาคาร และห้องเรียนมีแสงสว่าง เพียงพอ					
2.7 ภายในอาคาร อากาศถ่ายเทสะดวก					
2.8 มีเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน					
2.9 โรงอาหารสะอาดถูกหลักอนามัย					
2.10 ห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะ					
2.11 ภายในห้องน้ำมีสุขภัณฑ์ที่เด็กสามารถใช้ด้วย ตนเองได้					
2.12 มีการจัดเก็บขยะในสถานที่ที่เหมาะสม ถูกต้อง ตามสุขลักษณะ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านสถานที่

.....

ตอนที่ 3 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	ระดับความต้องการต่อการเลือกโรงเรียนอนุบาล				
	5	4	3	2	1
3.1 จำนวนครูและครูผู้ช่วยต่อจำนวนนักเรียนเหมาะสม สามารถดูแลเด็กได้ทั่วถึง					
3.2 ครูและครูผู้ช่วยมีความเอาใจใส่เด็ก					
3.3 ครูมีประสบการณ์การสอนสูง					
3.4 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส วาจาสุภาพ					
3.5 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง					
3.6 ครูสามารถให้ความรู้กับผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน					
3.7 ครูมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น การเดิน การยืน และการแต่งกายที่เหมาะสม					
3.8 มีครูชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษา					
3.9 มีครูชาวต่างชาติที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาแต่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี					
3.10 โรงเรียนส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ และการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านบุคลากร

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน	ระดับความต้องการต่อการเลือกโรงเรียนอนุบาล				
	5	4	3	2	1
4.1 โรงเรียนใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ					
4.2 โรงเรียนใช้หลักสูตร 2 ภาษา					
4.3 โรงเรียนใช้หลักสูตรภาษาไทย					
4.4 เน้นการเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย					
4.5 เน้นการเรียนรู้แบบอ่านเขียน					
4.6 หลักสูตรการเรียนการสอนคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของเด็ก					
4.7 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ของเด็ก					
4.8 การเรียนการสอนเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลของงาน เช่น งานศิลปะมีคุณค่าเพราะเด็กได้คิดและลงมือทำเอง ไม่ใช่เพราะผลงาน					
4.9 ตารางเรียนควรจัดให้มีช่วงเวลาการเล่นด้วย					
4.10 มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงสื่อการเรียนการสอนทุกปีการศึกษา					
4.11 มีเรียนพิเศษหลังเลิกเรียน					
4.12 คุณครูใช้เกณฑ์ในการประเมินพัฒนาการเหมาะสมตามวัย					
4.13 มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของเด็กแต่ละคน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านหลักสูตร

.....

.....

.....

ตอนที่ 5 การเลือกโรงเรียนอนุบาลด้านการบริการ

ด้านการบริการ	ระดับความต้องการต่อการเลือกโรงเรียนอนุบาล				
	5	4	3	2	1
5.1 อาหารกลางวันและอาหารว่างมีปริมาณและคุณภาพตามหลักโภชนาการ					
5.2 มีการจัดแจ้งรายการอาหารในแต่ละวันให้ผู้ปกครองทราบ					
5.3 อาหารจะต้องถูกจัดเตรียมในสถานที่และอุปกรณ์ที่สะอาด					
5.4 มีพนักงานดูแลความสะอาดของห้องน้ำตามตารางที่กำหนด					
5.5 มีการฝึกซ้อมหนีไฟให้กับเด็ก ๆ					
5.6 มีบัตรประจำตัวผู้ปกครองและสมุดลงชื่อเมื่อมารับ-ส่ง					
5.7 มีการทำความสะอาดอุปกรณ์ต่างๆที่เด็ก ๆ ใช้ อย่างสม่ำเสมอ					
5.8 โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการปฐมพยาบาลฉุกเฉินประจำอยู่ตลอดเวลา และมีอุปกรณ์การปฐมพยาบาลครบถ้วน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านหลักสูตร

.....

.....

.....

ขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววรรณวีรย์ จันทร์ฉายรัมย์
วันเดือนปีเกิด	11 เมษายน 2524
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	222/133 ถ.ราชพฤกษ์ แขวงบางจาก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้นำกิจกรรม (Class Leader)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	จิมโบรี เพลย์ แอนด์ มิวสิค (Gymboree Play & Music) สาขาปิ่นเกล้า
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย (สอบเทียบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)
พ.ศ.2545	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศศ.บ.) โปรแกรมวิชานิติศาสตร์ เอกประชาสัมพันธ์ ราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ.2554	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ